

Nr 16

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl Maj:ts proposition med förslag till lag om församlingsstyrelse m. m. ävensom i ämnet väckta motioner.

Till konstitutionsutskottets handläggning har båda kamrarna den 7 april 1961 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 70, däri Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 17 mars 1961, föreslagit riksdagen antaga vid propositionen följande förslag till

- 1) lag om församlingsstyrelse;
- 2) lag om införande av lagen om församlingsstyrelse;
- 3) lag om ändrad lydelse av 38 och 41 §§ lagen den 13 januari 1919 (nr 293) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning; samt
- 4) förordning om ändrad lydelse av 30 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 (nr 469).

De i propositionen framlagda lagförslagen är av följande lydelse.

Förslag
till
Lag om församlingsstyrelse

Härigenom förordnas som följer.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §.

Denna lag äger tillämpning å de territoriella församlingarna i riket.

Beträffande icke-territoriell församling skola lagens bestämmelser gälla i tillämpliga delar; dock må, om församlingen så beslutar, i stället tillämpas den ordning som förut varit övlig.

2 §.

1 mom. Församling äger att själv vårda sina angelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt denna lag eller särskild författning tillkommer annan.

Med församlings angelägenheter avses frågor om:

a) anskaffande av och vård om kyrka, begravningsplats, församlingshus, tjänstebostäder och annan för kyrkligt ändamål avsedd egendom;

b) åtgärder till främjande av gudstjänstliv och kyrklig förkunnelse i övrigt samt av kristen verksamhet bland barn och ungdom, ålderstigna, sjuka och andra, som äro i behov av omvårdnad; samt

c) avlöningsförmåner åt präst, kyrkomusiker och annan personal.

Angående vissa på församling ankommande angelägenheter är särskilt stadgat.

2 mom. Om Konungen för särskilt fall så förordnar, skall begravningsplats anskaffas eller vårdas av borgerlig kommun.

3 §.

1 mom. Bilda två eller flera församlingar ett pastorat, skola de, om Konungen ej annorlunda förordnar, utgöra kyrklig samfällighet för handhavande av de angelägenheter som enligt lag och författning ankomma på pastoratet.

Om Konungen så förordnar, äger samfällighet som nyss sagts vårda även annan församlingsangelägenhet av ekonomisk natur. Sådant förordnande må meddelas endast under förutsättning att församlingarna samtyckt därtill eller åtgärden finnes vara påkallad av betydande allmänt behov.

Församlingar må även eljest förenas till kyrklig samfällighet för handhavande av en eller flera ekonomiska församlingsangelägenheter. Om bildande av dylik samfällighet förordnar Konungen. Förordnande må meddelas endast under förutsättning som i andra stycket sägs.

2 mom. I Stockholm skola de territoriella församlingarna utgöra kyrklig samfällighet med uppgift att handhava de angelägenheter, som i detta moment sägs.

Samfälligheten har att handlägga frågor om

- a) kostnaderna för kontanta avlöningsförmåner åt präster och kyrkomusiker;
- b) vården om sådan egendom, som är avsedd för bestridande av de under a) angivna kostnaderna; samt
- c) den allmänna kyrkoavgiften.

Samfälligheten äger på framställning bevilja församling anslag motsvarande högst kostnaderna för kontanta avlöningsförmåner åt annan personal än präster och kyrkomusiker samt fyra femtedelar av kostnaderna för anskaffande av och vård om kyrka, församlingshus, pastorsexpedition och tjänstebostäder jämte vad därtill hör.

Samfälligheten äger jämväl handlägga annan fråga av ekonomisk natur, om den är gemensam för samtliga församlingar.

Samfälligheten äger ock att på uppdrag av församling med bindande verkan för församlingen genom kollektivavtal eller annorledes enhetligt reglera anställningsvillkoren för sådana arbetstagare i församlingens tjänst, vilkas villkor det icke ankommer på statlig myndighet att fastställa. Samfälligheten må förbehålla sig sådan rätt, då den beviljar församling anslag, varmed avlöningskostnader skola bestridas.

3 mom. I Göteborg skola de territoriella församlingarna utgöra kyrklig samfällighet med uppgift att handhava alla församlingsangelägenheter av ekonomisk natur.

4 §.

Församlings beslutanderätt utövas av kyrkofullmäktige eller å kyrkostämman.

Förvaltning och verkställighet tillkomma församlingens kyrkoråd och övriga nämnder.

5 §.

1 mom. I församling med mera än 1 000 invånare skall beslutanderätten utövas av kyrkofullmäktige. Vad nu sagts skall dock ej gälla församling, som ingår i den kyrkliga samfälligheten i Göteborg, samt, om Konungen för särskilt fall så förordnar, ej heller församling annorstädes, som ingår i annan kyrklig samfällighet än som avses i 3 § 1 mom. första stycket.

Har i församling, där enligt första stycket kyrkofullmäktige finnas, invånarantalet nedgått till 1 000 eller därunder, skall beslutanderätten fortfarande utövas av kyrkofullmäktige, om ej fullmäktige besluta annorlunda.

2 mom. Församling med 1 000 invånare eller därunder äger uppdraga beslutanderätten åt kyrkofullmäktige. Förslag om upphävande av sådant beslut må ej väckas i kyrkofullmäktige förrän fyra år förflutit sedan full-

mäktige trädde i verksamhet och skall, om det godkännes, tillämpas från utgången av det år, då allmänna fullmäktigval nästa gång förrättas.

3 mom. Beslut om införande eller avskaffande av kyrkofullmäktige skall ofördröjligen anmälas hos länsstyrelsen och domkapitlet.

6 §.

I Stockholms kyrkliga samfällighet så ock i annan kyrklig samfällighet, som ej handhar alla församlingsangelägenheter av ekonomisk natur, utövas beslutanderätten av församlingsdelegerade.

I den kyrkliga samfälligheten i Göteborg och annan kyrklig samfällighet, som handhar alla ekonomiska församlingsangelägenheter, utövas beslutanderätten av samfällighetens kyrkofullmäktige.

Förvaltning och verkställighet inom samfällighet tillkomma kyrkoråd och övriga nämnder.

7 §.

Fordras särskilda föreskrifter om tillämpning av denna lag med avseende å kyrklig samfällighet eller beträffande handläggning av ärenden, som äro gemensamma för två eller flera församlingar, vilka icke utgöra kyrklig samfällighet, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

2 kap. Om kyrkofullmäktige

Församling

8 §.

1 mom. I församling i Stockholm bestämmes kyrkofullmäktiges antal i förhållande till folkmängden sålunda, att

församling med 10 000 invånare eller därunder utser 15—25,

församling med över 10 000 till och med 20 000 invånare utser 20—30,

församling med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 25—35,

samt

församling med över 40 000 invånare utser 30—40.

2 mom. I annan församling bestämmes kyrkofullmäktiges antal i förhållande till folkmängden sålunda, att

församling med 2 000 invånare eller därunder utser 15—20,

församling med över 2 000 till och med 5 000 invånare utser 15—25,

församling med över 5 000 till och med 10 000 invånare utser 20—30,

samt

församling med över 10 000 invånare utser 25—40.

3 mom. Kyrkofullmäktige besluta, med iakttagande av vad i 1 och 2 mom. är sagt, huru många fullmäktige skola utses för församlingen; dock ankommer det å kyrkostämman att besluta härom, då fullmäktige första gången skola utses. Om beslutet skall länsstyrelsen ofördröjligen underättas.

Har beslut fattats om ändring av kyrkofullmäktiges antal, skall församlingen ändock intill utgången av det år, då allmänna fullmäktigval nästa gång skola förrättas, företrädas av fullmäktige till det antal, som tidigare blivit bestämt.

Om bestämmande av kyrkofullmäktiges antal, då beslut därom påkallas av ändring i ecklesiastik indelning, är särskilt stadgat.

9 §.

Rösträtt vid val av kyrkofullmäktige tillkommer envar inom församlingen mantalsskriven svensk medborgare, som är medlem av svenska kyrkan och som senast under nästföregående kalenderår uppnått tjuguettt års ålder och ej är omyndig. Varje röstberättigad äger en röst.

Den som är kyrkoskriven i icke-territoriell församling äger ej rösträtt vid val av kyrkofullmäktige i annan församling.

Om upprättande av röstlängd och om röstlängdens bindande verkan stadgas i kommunala vallagen.

10 §.

Kyrkofullmäktige väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom församlingen och uppnått tjuguttre års ålder. Den som är omyndig eller i konkurstillstånd kan ej väljas till fullmäktig.

Landshövding, landssekreterare, landskamrerare och biskop må icke utses till kyrkofullmäktige. Vad nu sagts om landshövding, landssekreterare och landskamrerare skall såvitt avser Stockholm i stället gälla överståthållaren och underståthållaren samt kanslidirektörerna och skattedirektören vid överståthållarämbetet.

Kommer kyrkofullmäktig efter valet i den ställning, att han ej längre är valbar, frånträder han omedelbart sitt uppdrag.

Den som uppnått sextio års ålder må avsäga sig uppdrag att vara kyrkofullmäktig. Eljest må ej någon avsäga sig sådant uppdrag med mindre han uppger hinder, vilket godkännes av fullmäktige.

11 §.

Kyrkofullmäktige väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättas, skall valet dock ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Om val av kyrkofullmäktige i anledning av ändring i ecklesiastik indelning är särskilt stadgat.

12 §.

1 mom. För val av kyrkofullmäktige må församling i Stockholm indelas i valkretsar, om i församlingen skola utses mera än trettio fullmäktige.

Församling utom Stockholm med mera än 10 000 invånare må indelas i valkretsar, där så befinnes lämpligt. Annan församling utom Stockholm må ej indelas i valkretsar, såframt icke till följd av församlingens särskilt bety-

dande utsträckning eller liknande förhållanden synnerliga skäl föreligga därtill.

Valbarhet är ej inskränkt inom valkrets.

2 mom. Vid valkretsindelning iakttages, att varje krets kan beräknas komma att utse minst tio fullmäktige med tillämpning av vad i följande stycke sägs; att delar av samma by eller hemman ej utan synnerliga skäl förläggas till olika valkretsar; att varje valkrets skall kunna omslutas med en sammanhängande gränslinje; att antalet fullmäktige för hela församlingen kan beräknas bli lika fördelat på de särskilda valkretsarna i den mån det utan olägenhet kan ske; samt att valkretsarna såvitt möjligt sammanfalla med valkretsarna vid kommunal- eller stadsfullmäktigval.

I varje valkrets väljes, efter kretsens i mantalslängden upptagna befolkning för året näst före den fyraårsperiod, som valet gäller, en fullmäktig för varje fullt tal, motsvarande det som erhålles, då församlingens för samma år i mantalslängden upptagna folkmängd delas med antalet fullmäktige för hela församlingen. Därest det antal fullmäktige, som med tillämpning av denna regel skall utses, icke uppgår till det för församlingen bestämda antalet, skola för ernående av detta antal de valkretsar, vilkas folkmängd mest överskjuter de tal, som enligt den angivna regeln äro bestämmande för fullmäktiges antal inom valkretsarna, vara berättigade att var för sig i ordning efter överskottens storlek välja ytterligare en fullmäktig. Äro överskottstalen lika för två eller flera valkretsar, avgöres företrädet genom lottning.

3 mom. Om indelning i valkretsar äga, efter därom av kyrkorådet uppgjort förslag, fullmäktige göra framställning hos länsstyrelsen. Utan föregående framställning må länsstyrelsen förordna om sådan indelning, sedan tillfälle beretts fullmäktige att avgiva yttrande i ärendet.

Beslut om indelning i valkretsar skall meddelas senast två månader före ingången av det kalenderår, under vilket beslutet skall träda i tillämpning. Det antal fullmäktige, varje valkrets skall utse, fastställas av länsstyrelsen det år, då valet skall äga rum, före april månads utgång med giltighet för den period valet avser. Uppgår därvid i någon valkrets det antal fullmäktige, som kretsen äger utse enligt i 2 mom. andra stycket angivna grunder, icke till tio, skall antalet, med motsvarande jämkning av antalet fullmäktige i övriga kretsar, likväl bestämmas till tio; och skall i sådant fall valkretsindelningen omprövas före nästa val.

13 §.

Om valdistrikt och valdag samt vals kungörande, förrättande och avslutande, så ock om förfarandet, när kyrkofullmäktig avgår före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, stadgas i kommunala vallagen.

Beträffande församling i Stockholm skall därutöver gälla, att annat än allmänt val skall äga rum å sön- eller helgdag, som överståthållarämbetet bestämmer, samt att kungörelse om val skall anslås å församlingens anslags-tavla och införas i ortstidningar.

14 §.

Kyrkofullmäktige välja varje år för nästkommande kalenderår bland sig en ordförande och en vice ordförande samt, då fullmäktige så besluta, jämväl en andre vice ordförande. Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna samt till domkapitlet.

För året näst efter det, då val av kyrkofullmäktige ägt rum, skall ordförande valet hållas i januari månad; dock skall ordförande valet hållas i december månad det år fullmäktigvalet ägt rum, om val av församlingsdelegerade då skall ske. Intill dess ordförande blivit vald utövas ordförandeskapet av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

Äro både ordförande och vice ordförande hindrade att inställa sig vid fullmäktiges sammanträde, äga fullmäktige utse annan ledamot att för tillfället föra ordet. Intill dess så skett, utövas ordförandeskapet av den till tjänstgöringstiden äldste bland fullmäktige eller, där två eller flera fullmäktige ha lika lång tjänstgöringstid, av den bland dessa, som är till levnadsåren äldst.

15 §.

Kyrkofullmäktigsammanträde skall hållas å ställe, som fullmäktige bestämt.

16 §.

1 mom. Sammanträden skola av kyrkofullmäktige hållas enligt ordning, som bestämmes av fullmäktige. Sammanträde skall ock hållas, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare, kyrkorådet eller de flesta av fullmäktige det begära eller ordföranden finner det nödigt.

2 mom. Vid sammanträde före utgången av juni månad fattas beslut i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning.

Vid sammanträde i oktober månad fastställs församlingens utgifts- och inkomststat.

Vid sammanträde före utgången av december månad förrättas val till de befattningar inom församlingen, vilka vid årets slut bliva lediga.

17 §.

1 mom. Kungörelse om kyrkofullmäktigsammanträde, innehållande uppgift om tid och ställe för sammanträdet och de ärenden, som därvid skola behandlas, utfärdas av ordföranden eller, vid hinder för honom, av vice ordföranden. Då sammanträde skall hållas första gången, sedan beslutanderätten uppdragits åt fullmäktige, utfärdas kungörelsen av den senast valde ordföranden i kyrkostämman eller, vid hinder för honom, av den senast valde vice ordföranden.

Kungörelsen skall minst en vecka före sammanträdet anslås å en av församlingen på lämplig plats anordnad anslagstavla (församlingens anslags-

tavla) och, därest kyrkofullmäktige så beslutat, jämväl annorstädes. Kungörelsen skall ock senast fyra dagar före sammanträdet delgivas envar fullmäktig.

Därjämte skall tillkännagivande om tid och ställe för sammanträde samt, därest kyrkofullmäktige så bestämt, om de ärenden, som skola behandlas, införas i en eller flera ortstidningar senast en vecka före sammanträdet. Vid sammanträde före utgången av december månad avgöres för nästföljande kalenderår, i vilken eller vilka tidningar tillkännagivande skall införas. Därvid böra väljas sådana tidningar, som genom spridning inom olika grupper av församlingsborna bringa tillkännagivandet till de flestas kännedom. Har vid fattandet av beslut i ämnet förslag om tillkännagivandets införande i annan ortstidning än sådan, som omfattas av beslutet, varit under omröstning och därvid erhållit minst en tredjedel av de i omröstningen deltagandes röster, skall tillkännagivandet införas jämväl i denna tidning.

Den omständigheten att kungörelse om sammanträde icke blivit anslagen annorstädes än å församlingens anslagstavla eller att tillkännagivande ej blivit infört i tidning utgör ej hinder för sammanträdet hållande.

2 mom. Fordrar ärende så skyndsamt handläggning, att kungörande icke medhinnes i den ordning, som stadgas i 1 mom., må sammanträde för ärendets behandling ändock hållas, därest senast söckendagen före sammanträdet kungörelse, innehållande uppgift som i sagda moment avses, anslags å församlingens anslagstavla och delgivits envar kyrkofullmäktig.

3 mom. Kungörelse må, i stället för att delgivas kyrkofullmäktig inom tid, som sägs i 1 eller 2 mom., översändas till honom med posten så tidigt, att den kan antagas komma honom tillhanda inom samma tid.

18 §.

Kyrkofullmäktige må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av dem äro tillstädes. Är tillstädesvarande fullmäktig enligt vad i 19 § eller 77 § andra stycket sägs hindrad att deltaga i visst ärende, utgör ej den omständigheten, att till följd därav antalet av de deltagande icke överstiger hälften av fullmäktiges hela antal, hinder för ärendets handläggande.

19 §.

Kyrkofullmäktig må ej deltaga i behandling av ärende, som personligen rör honom eller någon honom närstående, som sägs i 4 kap. 13 § 2. rättegångsbalken om jäv emot domare.

Om hinder att deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant och i beslut med anledning av revisorernas granskning stadgas i 77 § andra stycket.

20 §.

Varje kyrkofullmäktig äger en röst.

Vid kyrkofullmäktigsammanträde äga kyrkorådets ordförande eller vice ordförande samt kyrkoherden, ändå att de icke äro fullmäktige, att vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Sådan rätt tillkommer jämväl ordförande eller vice ordförande i annan församlingens nämnd eller beredning vid behandling av ärende, som beretts av nämnden eller beredningen, ävensom vid besvarande av interpellation, som framställts till nämndens eller beredningens ordförande. Dylik rätt äger ock revisor vid granskning av den av honom avgivna revisionsberättelsen.

Efter därom av kyrkofullmäktige för varje fall fattat beslut må i församlingens tjänst anställd befattningshavare vara tillstädes vid sammanträde för att tillhandagå fullmäktige med erforderliga upplysningar.

21 §.

Kyrkofullmäktige skola meddela beslut i ärende, som hänskjutits till dem av högre myndighet, ävensom i fråga, som väckts genom framställning av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd eller genom motion av fullmäktig.

22 §.

De ärenden, som företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skola vara vederbörligen beredda av kyrkorådet eller annan nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, eller av en eller flera särskilt för sådan beredning utsedda personer. Innan ärende, som beretts annorledes än av den nämnd eller beredning, dit ärendet efter sin beskaffenhet hör, företages till avgörande, skall tillfälle lämnas nämnden eller beredningen att avgiva yttrande däröver. Kyrkorådet skall städse givas tillfälle att yttra sig över ärende, som beretts annorledes än av rådet.

Val må dock av kyrkofullmäktige förrättas utan föregående beredning. Detsamma gäller om avgörande av ärende, som fordrar skyndsam handläggning och icke avser utgift eller anvisning av medel därtill eller avhållande av församlingen tillhörig egendom eller efterskänkande av någon församlingens rättighet.

23 §.

Kan ärende, som handlägges å kyrkofullmäktigsammanträde, icke å den utsatta dagen bringas till slut, skall sammanträdet fortsättas å annan dag. Om sammanträdet fortsättande skall, därest fullmäktige så besluta, kungörelse i vanlig ordning utfärdas. Beslutes icke sådan kungörelse, har ordföranden att, innan sammanträdet upplöses, bestämma och för de närvarande tillkännagiva tid för det fortsatta sammanträdet.

Om fortsättande och avslutande av valförrättning, när val är proportionellt, gäller vad därom är särskilt stadgat.

Begäres vid ärendes behandling å kyrkofullmäktigsammanträde bordläggning av ärendet och förenar sig minst en tredjedel av de närvarande därom, skall ärendet uppskjutas till annan dag, som ordföranden har att bestämma och i vanlig ordning kungöra.

Bordläggning må ej, såvida icke beslut därom fattas med vanlig röstövervikt, ske i fråga om val eller mera än en gång i samma ärende.

24 §.

Ordföranden åligger att å kyrkofullmäktigsammanträde framställa ärendena till överläggning samt att tillse, att ej andra frågor företagas till avgörande än de som finnas angivna i kungörelsen om sammanträdet.

Fråga, som fordrar skyndsam handläggning, må med iakttagande av vad i 22 § är stadgat, ändå att den ej angivits i kungörelsen, företagas till avgörande å sammanträdet, där samtliga närvarande kyrkofullmäktige besluta, att den skall upptagas.

25 §.

Sedan överläggningen i ett ärende förklarats avslutad, framställer ordföranden proposition så avfattad, att den kan besvaras med ja eller nej.

Ordföranden tillkännagiver därefter, huru enligt hans uppfattning beslutet utfallit, och befäster detsamma, där ej omröstning begäres, med klubbslag.

Begäres omröstning, skall den verkställas efter upprop och utom vid val ske öppet. Där ej för särskilda fall annorlunda stadgas, bestämmes utgången genom enkel pluralitet av de avgivna rösterna. Falla rösterna lika för olika meningar, skiljer vid val lotten mellan lika rösttal, men blir i övriga fall den mening beslut, som ordföranden biträder. Vid omröstning för tillsättande av tjänstebefattning skall förfaras såsom vid val.

Val av församlingsdelegerade, kyrkoråd och sådan församlingens nämnd, som sägs i 57 § 2 mom., samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 77 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

26 §.

Vill kyrkofullmäktig till ordföranden i kyrkorådet eller annan församlingens nämnd eller beredning framställa interpellation i ämne, som tillhör fullmäktiges handläggning, skall interpellationen, skriftligen avfattad, avlämnas till fullmäktiges ordförande före det sammanträde, vid vilket den är avsedd att framställas. Fullmäktige besluta utan föregående överläggning, huruvida interpellationens framställande skall medgivas. Lämnas sådant medgivande, bör interpellationen besvaras senast vid nästa sammanträde.

27 §.

Ordföranden skall vid kyrkofullmäktigsammanträde föra eller på sitt ansvar låta föra protokoll.

Protokollet skall innehålla förteckning å närvarande ledamöter samt för varje ärende, efter en kortfattad redogörelse för dess beskaffenhet, angiva däri framställda förslag och yrkanden, som ej återkallats, samt av kyrkofullmäktige i ärendet fattat beslut, ävensom, där omröstning ägt rum, redogörelse för propositionsordningen och uppgift om huru många röstat för eller emot. Har omröstning skett öppet, skall i protokollet angivas, huru envar röstat.

Justering av protokollet verkställs senast tio dagar efter sammanträdet å tid, som ordföranden bestämmer och vid sammanträdet tillkännagiver, av ordföranden jämte minst två därtill för varje gång av kyrkofullmäktige utsedda närvarande ledamöter. Justering må ock verkställas av fullmäktige antingen genast eller vid nästa sammanträde. Protokollet underskrives, med anteckning om justeringen, av ordföranden och de utsedda justeringsmännen eller, där justeringen verkställts av fullmäktige, av ordföranden och minst två vid sammanträdet närvarande ledamöter.

Senast å andra dagen efter det protokollet justerats skall genom ordförandens försorg justeringen och det ställe, där protokollet finnes tillgängligt, tillkännagivas å församlingens anslagstavla. Tillkännagivandet skall vara försett med uppgift å den dag det anslagits. Det må ej avlägsnas före utgången av stadgad besvärstid. Bevis om dagen för justeringens tillkännagivande skall tillika åtecknas protokollet eller särskilt utfärdas.

28 §.

Den som vid kyrkofullmäktigsammanträde deltagit i avgörandet av ärende äger anföra reservation mot det fattade beslutet. Reservation skall anmälas innan sammanträdet avslutas samt, om den närmare utvecklas, avfattas skriftligen och avgivas sist vid justeringen av protokollet.

29 §.

Så snart kyrkofullmäktiges protokoll blivit justerat, skall avskrift av protokollet överlämnas till kyrkorådet och utdrag därav tillställas de övriga nämnder, åt vilka verkställighet av fullmäktiges beslut uppdragits.

Kyrkofullmäktiges protokoll och andra arkivhandlingar skola förvaras i kyrkoarkiv. I fråga om vården av nämnda protokoll och arkivhandlingar skall gälla vad som finnes föreskrivet om sådant arkiv.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkofullmäktiges protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

30 §.

Kyrkofullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock må fullmäktige för visst ärende besluta, att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar.

Ordföranden vakar över ordningen vid kyrkofullmäktigsammanträde samt kan varna och, efter förutgången varning, låta utvisa envar, som förhåller sig oskickligt. Uppstår oordning, som ordföranden icke kan avstyra, äger han upplösa sammanträdet.

31 §.

1 mom. Kyrkofullmäktige må besluta, att fullmäktiges ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst ett år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålets omfattning och art. Fullmäktige äga ock för ett år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden för utgifter, som för församlingens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

Enligt kyrkofullmäktiges bestämmande må, där väglängden mellan fullmäktigs hemvist och fullmäktiges sammanträdeslokal är större än tre kilometer, resekostnadsersättning vid deltagande i fullmäktiges sammanträde utgå till fullmäktig. I den mån resa lämpligen kan företagas med järnväg, buss, spårvagn eller fartyg, må ersättningen ej överstiga avgiften för andra klass plats på järnväg, plats i buss eller spårvagn eller salongsplats på fartyg. För resa med eget motorfordon må ersättning utgå efter de grunder, som fullmäktige med beaktande av vad som nu sagts bestämma. I intet fall må ersättningen överstiga lägsta avgiften för taxebil.

Där kyrkofullmäktig är bosatt på så stort avstånd från fullmäktiges sammanträdeslokal, att resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må fullmäktige besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som fullmäktige bestämma.

2 mom. Kyrkofullmäktige äga besluta, att till ledamot av beredning skall utgå ersättning i enlighet med de bestämmelser, som jämlikt 59 § gälla för ledamot av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd.

Kyrklig samfällighet

32 §.

1 mom. I den kyrkliga samfälligheten i Göteborg är kyrkofullmäktiges antal sextio.

2 mom. Skola kyrkofullmäktige utses för annan kyrklig samfällighet, ankommer på Konungen att bestämma fullmäktiges antal.

3 mom. Av det för samfällighet bestämda antalet fullmäktige skall varje i samfälligheten ingående församling utse en samt därutöver det antal, som belöper på församlingen efter den beräkningsgrunden, att en fullmäktig utses för varje befolkningstal motsvarande det som erhålles, då samfällig-

hetens hela folkmängd delas med det återstående antalet fullmäktige för hela samfälligheten. Därest det antal fullmäktige, som med tillämpning av nämnda regel bör utses, icke uppgår till det för samfälligheten bestämda antalet, skola för ernående av detta antal de församlingar, vilkas folkmängd mest överskjuter omförmälda tal, vara berättigade att var för sig välja ytterligare en fullmäktig. Antalet fullmäktige, som i enlighet med dessa föreskrifter skola utses av varje församling, bestämmas av länsstyrelsen i god tid före valet.

33 §.

Beträffande fullmäktige i kyrklig samfällighet skall i övrigt vad i 9—31 §§ är stadgat med avseende å fullmäktige i församling äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vid val av fullmäktige skall varje i samfälligheten ingående församling utgöra en valkrets. Konungen äger förordna, att valbarheten skall vara inskränkt inom församling.

b) Vad som stadgas om kyrkoråd skall avse samfällighetens kyrkoråd.

c) Kungörelser och tillkännagivanden skola anslås å en av samfälligheten på lämplig plats anordnad anslagstavla (samfällighetens anslagstavla).

d) Då fullmäktige i kyrklig samfällighet första gången skola sammanträda, utfärdas kungörelse därom av ordföranden i kyrkofullmäktige i den till folkmängden största av de i samfälligheten ingående församlingarna eller, vid hinder för honom, av vice ordföranden i samma församlings fullmäktige. Därest fullmäktige icke finnas i nämnda församling, utfärdas kungörelsen av ordföranden i församlingens kyrkostämma eller, vid hinder för honom, av stämmans vice ordförande.

e) Vid sammanträde med fullmäktige i kyrklig samfällighet äger, utom personer som avses i 20 § andra stycket, jämväl ordförande eller vice ordförande i församlings kyrkoråd, ändå att han icke är fullmäktig, att vid behandling av fråga, som angår församlingen särskilt, vara tillstådes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Där samfälligheten omfattar församlingar tillhörande olika pastorat, tillkommer rätten för kyrkoherde att vara tillstådes och deltaga i överläggningarna den av församlingarnas kyrkoherdar, som domkapitlet därtill utser. I Göteborgs kyrkliga samfällighet skall sådan rätt tillkomma två av församlingarnas kyrkoherdar.

f) Avskrift av fullmäktiges protokoll skall efter verkställd justering tillställas även kyrkoråd i församling, som ärende angår. Om Konungen så förordnar, äga fullmäktige förvara protokoll och andra arkivhandlingar annorstädes än i kyrkoarkiv.

3 kap. Om kyrkostämma

34 §.

Beträffande rösträtt å kyrkostämma skall vad i 9 § stadgas om rösträtt vid val av kyrkofullmäktige äga motsvarande tillämpning.

35 §.

Röstberättigad må genom fullmakt till annan röstberättigad överlåta sin talan och rösträtt å kyrkostämman.

Fullmakt skall vara ställd till viss person samt av utställaren underskriven med angivande av den dag underskrivandet skett. Å fullmakten skall tillika vara av två vittnen tecknat bevis, att densamma egenhändigt underskrivits av utställaren å den dag fullmakten utvisar samt att namnet på den person, till vilken fullmakten är ställd, då fanns utsatt å fullmakten. Är fullmakt ej så underskriven och bevittnad, som nu är sagt, är den ogill. Fullmakt äger icke giltighet under längre tid än trettio dagar efter dagen för utfärdandet.

Ej må någon på grund av fullmakt föra talan eller utöva rösträtt för mera än en röstberättigad.

36 §.

1 mom. Kyrkostämman väljer bland de röstberättigade en ordförande och en vice ordförande.

2 mom. I avseende å valbarhet till ordförande och vice ordförande, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 10 § stadgas om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Ordförande och vice ordförande utses för fyra kalenderår. Avgår den valde under uppdragstiden, utses i hans ställe annan för den återstående delen av samma tid.

Underrättelse om ordförandeval, med angivande av de valdas namn och postadress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i länskungörelserna samt till domkapitlet.

37 §.

Beträffande kyrkostämman skall vad i 15 §, 16 § 2 mom., 17 § 1 mom. samt 19—30 §§ är stadgat med avseende å kyrkofullmäktige och deras sammanträden äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vad som stadgas om fullmäktig skall i stället avse röstberättigad.

b) Kyrkostämmor skola hållas enligt ordning, som beslutes å stämman. Kyrkostämman skall ock hållas, när länsstyrelsen eller domkapitlet därom förordnar eller visitationsförrättare eller kyrkoråd det begär eller ordföranden finner det nödigt.

c) Fordrar ärende så skyndsamt handläggning, att kungörande icke medhinner i den ordning, som stadgas i 17 § 1 mom., må kyrkostämman för ärendets behandling ändock hållas, därest senast fyra söckendagar före stämman kungörelse, innehållande uppgift som i sagda moment avses, anslagits å församlingens anslagstavla.

d) Kyrkostämmas förhandlingar skola alltid vara offentliga.

e) Även i annat ärende än val och tillsättande av tjänstebefattning skall slutna omröstning företagas, om det begäres.

f) Kyrkostämmas protokoll behöver icke innehålla förteckning å stämmodeltagarna, och ej heller behöver i protokollet angivas, huru envar vid öppen omröstning röstat.

38 §.

Kyrkostämma må besluta, att stämmans ordförande skall åtnjuta arvode för med uppdraget förenat arbete. Arvodets belopp skall bestämmas för högst fyra år i sänder och må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålens omfattning och art. Stämman äger ock för fyra år i sänder med visst belopp bevilja ersättning åt ordföranden för utgifter, som för församlingens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande.

Kyrkostämma äger besluta, att till ledamot av beredning skall utgå ersättning i enlighet med de bestämmelser, som jämlikt 59 § gälla för ledamot av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd.

4 kap. Om församlingsdelegerade

39 §.

1 mom. I Stockholms kyrkliga samfällighet bestämmes antalet församlingsdelegerade sålunda, att varje församling utser en delegerad och därutöver ytterligare en för varje påbörjat tjugutusental invånare i församlingen.

2 mom. Skola församlingsdelegerade utses för annan kyrklig samfällighet, bestämmes delegerades antal i förhållande till folkmängden i samfälligheten sålunda, att

samfällighet med 2 000 invånare eller därunder utser 15—30,

samfällighet med över 2 000 till och med 5 000 invånare utser 20—35,

samfällighet med över 5 000 till och med 20 000 invånare utser 25—40,

samfällighet med över 20 000 till och med 40 000 invånare utser 35—50,

samt

samfällighet med över 40 000 invånare utser 45—60.

Då delegerade i dylik samfällighet första gången skola utses, böra församlingarna, med iakttagande av vad nu är sagt, träffa överenskommelse om delegerades antal samt ofördröjligen underrätta länsstyrelsen därom. Kunna församlingarna ej enas, bestämmer länsstyrelsen antalet.

Församlingsdelegerade äga själva besluta om ändring av antalet delegerade. Har sådant beslut fattats, skall samfälligheten ändock intill utgången av det år, då allmänna kyrkofullmäktigval nästa gång skola förrättas, företrädas av delegerade till det antal, som tidigare blivit bestämt. Om beslutet skall länsstyrelsen ofördröjligen underrättas.

Det antal församlingsdelegerade, som skall utses för varje i samfälligheten ingående församling, bestämmes av länsstyrelsen efter de grunder, som stadgas i 32 § 3 mom.

40 §.

1 mom. Församlingsdelegerade utses av kyrkofullmäktige i varje församling eller, om sådana icke finnas i församlingen, av kyrkostämman.

2 mom. I avseende å valbarhet till församlingsdelegerad, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 10 § stadgas om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock skall i Stockholm valbarhet vara inskränkt inom församling.

3 mom. Församlingsdelegerade väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige förrättats. Där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättas, skall valet dock ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Val av församlingsdelegerade förrättas i december månad näst före ingången av det år, då deras tjänstgöringstid börjar. Då valet förrättas av kyrkofullmäktige samma år allmänna val av fullmäktige ägt rum, utövas ordförandeskapet i de nyvalda fullmäktige intill dess ordförande blivit vald av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

Avgår församlingsdelegerad före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, anställs fyllnadsval för den återstående delen av sagda tid.

41 §.

Beträffande församlingsdelegerade skall i övrigt vad i 14—31 §§ är stadgat med avseende å kyrkofullmäktige äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vad som stadgas om kyrkoråd skall avse samfällighetens kyrkoråd.

b) Kungörelser och tillkännagivanden skola anslås å en av samfälligheten på lämplig plats anordnad anslagstavla (samfällighetens anslagstavla).

c) Då delegerade första gången skola sammanträda, utfärdas kungörelse av ordförande, som i 33 § under d) sägs.

d) Vid sammanträde med delegerade äger, utom personer som avses i 20 § andra stycket, jämväl ordförande eller vice ordförande i församlings kyrkoråd, ändå att han icke är delegerad, att vid behandling av fråga, som angår församlingen särskilt, vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Där samfälligheten omfattar församlingar tillhörande olika pastorat, tillkommer rätten för kyrkoherde att vara tillstädes och deltaga i överläggningarna den av församlingarnas kyrkoherdar, som domkapitlet därtill utser. I Stockholms kyrkliga samfällighet skall sådan rätt tillkomma två av domkapitlet utsedda kyrkoherdar.

e) Avskrift av delegerades protokoll skall efter verkställd justering tillställas även kyrkoråd i församling, som ärende angår. I Stockholms kyrkliga samfällighet må delegerades protokoll och andra arkivhandlingar förvaras annorstädes än i kyrkoarkiv.

5 kap. Om kyrkoråd och övriga nämnder m. m.*Församling***42 §.**

I församling skall såsom dess styrelse finnas ett kyrkoråd.

Två eller flera församlingar må, ändå att de icke utgöra kyrklig samfällighet, förena sig om gemensamt kyrkoråd eller ock, med bibehållande av de särskilda kyrkoråden, utse gemensamt kyrkoråd för vård om viss eller vissa angelägenheter.

Ingår församling i kyrklig samfällighet, som handhar alla församlingsangelägenheter av ekonomisk natur, må Konungen på framställning av församlingen besluta, att kyrkoråd ej skall finnas i församlingen.

43 §.

Kyrkorådet skall hava omsorg om församlingslivet och verka för dess utveckling, leda förvaltningen av församlingens angelägenheter samt hava inseende över övriga nämnders verksamhet. Rådet skall med uppmärksamhet följa de frågor, som kunna inverka på församlingens ekonomiska ställning, samt hos kyrkofullmäktige eller kyrkostämman och övriga nämnder ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar, som finnas påkallade.

Kyrkorådet har vidare:

a) att, såsom i 22 § sägs, bereda ärenden, som skola förekomma till behandling hos kyrkofullmäktige eller å kyrkostämman;

b) att handhava församlingens drätsel och därvid självt förvalta kyrkans och församlingens egendom, i den mån ej sådan förvaltning uppdragits åt annan nämnd eller eljest tillkommer annan;

c) att ombesörja verkställighet av kyrkofullmäktiges eller kyrkostämman beslut, i den mån ej verkställigheten uppdragits åt annan;

d) att självt eller genom ombud föra församlingens talan i alla mål och ärenden, där detta icke på grund av lag eller beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman ankommer på annan; samt

e) att i övrigt fullgöra de uppdrag, som av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman överlämnas till rådet.

Kyrkorådet har ock att taga befattning med de ärenden, vilkas handläggning enligt särskilda författningar ankommer på rådet.

Kyrkorådet äger att från församlingens övriga nämnder samt dess beredningar och befattningshavare infordra de yttranden och upplysningar, som erfordras för fullgörande av rådets uppgifter.

44 §.

1 mom. Kyrkoherden är ledamot av kyrkorådet.

I annexförsamling må kyrkoherden för den tid övriga ledamöter inväljas i rådet förordna i pastoratet tjänstgörande präst att i kyrkoherdens ställe

vara ledamot av rådet. Om sådant förordnande skall kyrkoherden underätta kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans ordförande.

Hava församlingar tillhörande olika pastorat gemensamt kyrkoråd, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar att vara ledamot i rådet och en annan att vid hinder för honom vara ledamot i hans ställe.

2 mom. Övriga ledamöter i kyrkorådet jämte suppleanter för dem väljas av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkostämman till det antal, som bestämmes av fullmäktige eller stämman. Antalet ledamöter, däri inberäknad ledamot som avses i 1 mom., må dock icke vara under fem.

Sker ej val av suppleanter proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

3 mom. I kyrkoråd, som är gemensamt för två eller flera församlingar, bestämmes antalet ledamöter i rådet och det antal, som skall utses av varje församling, genom överenskommelse mellan församlingarna. Varje församling skall vara företrädd av minst en ledamot. Kunna församlingarna ej enas, bestämmer länsstyrelsen antalet ledamöter i rådet och det antal, som skall utses av varje församling.

45 §.

I avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i kyrkorådet och verkan av valbarhetens upphörande ävensom rätt för vald ledamot eller suppleant att avsäga sig uppdraget skall vad i 10 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock må utom personer, som avses i andra stycket av nämnda paragraf, ej heller i församlingens tjänst anställd befattningshavare, som förestår någon rådet underställd förvaltning, utses till ledamot eller suppleant.

46 §.

Ledamöter och suppleanter i kyrkorådet, vilka avses i 44 § 2 mom., väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas i december månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägt rum.

Avgår ledamot, som utsetts vid proportionellt val, under den för honom bestämda tjänstgöringstiden, inkallas till ledamot den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda; den sålunda inkallade tjänstgör under den tid, som återstått för den avgångne. Avgår annan vald ledamot, anställs fyllnadsval för den återstående delen av tjänstgöringstiden.

47 §.

Av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkostämman utses bland ledamöterna i kyrkorådet en ordförande och en vice ordförande att tjänstgöra den tid, för vilken i 44 § 2 mom. avsedda ledamöter blivit invalda i rådet; dock skall kyrkoråd som avses i 42 § andra stycket inom sig utse ordförande och vice ordförande.

Underrättelse om dessa val, med angivande av de valdas namn och post-adress, skall ofördröjligen insändas till länsstyrelsen för intagande i läns-kungörelserna samt till domkapitlet.

Äro både ordföranden och vice ordföranden hindrade att inställa sig vid sammanträde med kyrkorådet, äger rådet utse annan ledamot att för till-fället föra ordet.

48 §.

Kyrkorådet sammanträder å det ställe och å de tider rådet bestämmer och däremellan så ofta ordföranden finner det nödigt, ävensom då ledamot, som avses i 44 § 1 mom., eller minst halva antalet av rådets övriga leda-möter för uppgivet ändamål gör framställning därom.

49 §.

Suppleanterna i kyrkorådet böra i den vid valet bestämda ordningen kallas till tjänstgöring, i den mån det erfordras till följd av hinder för leda-mot eller vid uppkommen ledighet, som ännu ej kunnat fyllas, efter leda-mot, som icke utsetts vid proportionellt val.

Suppleant äger rätt att även eljest närvara vid rådets sammanträden och skall alltid underrättas om tid för sammanträde.

50 §.

Kyrkorådet må ej handlägga ärende, såvida icke flera än hälften av ledamöterna äro tillstädes.

Vad i 19 § första stycket stadgas om jäv för kyrkofullmäktig skall äga motsvarande tillämpning med avseende å ledamot i kyrkorådet. Vid be-handling av ärende, vari ledamot är jävig, skall ledamoten avträda.

51 §.

I fråga om förfarandet vid fattande av beslut skall vad därom för kyrko-fullmäktige är stadgat i 25 § äga motsvarande tillämpning med avseende å kyrkorådet.

52 §.

Vad som är stadgat i 27 § om förande av protokoll vid kyrkofullmäktiges sammanträde och om protokollets innehåll samt i 28 § om reservation skall äga motsvarande tillämpning med avseende å protokoll och reservation vid sammanträde med kyrkorådet.

Justering av kyrkorådets protokoll verkställs senast tio dagar efter sam-manträdet av ordföranden jämte minst en därtill för varje gång av rådet utsedd närvarande ledamot. Justering må ock verkställas av rådet antingen genast eller vid nästa sammanträde.

Tillkännagivande om verkställd justering skall ske i den i 27 § föreskrivna ordningen.

Den som med begagnande av sin rätt enligt tryckfrihetsförordningen tagit avskrift av kyrkorådets protokoll äger att utan avgift få avskriftens riktighet bestyrkt.

53 §.

Kyrkorådet skall på lämpligt sätt kungöra varest och på vilka tider till rådet ställda framställningar emottagas.

Kyrkorådets skriftväxling ombesörjes av ordföranden eller under hans inseed.

54 §.

Kyrkvårdar väljas av kyrkorådet bland ledamöterna och suppleanterna i rådet för den tid de blivit valda till ledamöter eller suppleanter.

Kyrkorådet utser för varje kalenderår inom eller utom sig en kassaförvaltare, där ej rådets medelsförvaltning är ordnad på ett sätt, som gör sådan kassaförvaltare obehövlig.

55 §.

Om ansvar och skadeståndsskyldighet för ledamot av kyrkorådet, som vid fullgörandet av sitt uppdrag åsidosätter vad enligt lag eller författning, reglemente, särskild föreskrift eller uppdragets beskaffenhet honom åligger, gäller vad i allmän lag stadgas.

56 §.

1 mom. Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman må besluta att med kyrkorådets medelsförvaltning skall sammanföras medelsförvaltning, som enligt särskilda författningar tillkommer andra församlingens nämnder. Innan beslut meddelas om sådan centralisering av medelsförvaltningen, skola vederbörande nämnder höras i ärendet.

2 mom. Kyrkorådet må, om kyrkofullmäktige eller kyrkostämman så beslutar, uppdraga åt särskild inom rådet bildad avdelning eller åt ledamot av rådet eller åt i församlingens tjänst anställd befattningshavare att å rådets vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall angivas i fullmäktiges eller stämmans beslut; dock må framställning eller yttrande till fullmäktige eller stämman icke beslutas annorledes än av rådet samfällt.

Beslut, vilket fattas på grund av uppdrag, som avses i detta moment, skall anmälas vid kyrkorådets nästa sammanträde.

57 §.

1 mom. Angående nämnder för vissa i särskilda författningar angivna förvaltnings- eller verkställighetsbestyr gäller vad därom för varje fall finnes stadgat.

2 mom. För handhavande av särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr i övrigt må församling tillsätta de nämnder, som finnas erforderliga.

Beträffande dylik nämnd skall vad i 44 § 2 mom. andra stycket, 45 §, 46 § andra stycket, 48—53 §§, 54 § andra stycket, 55 § och 56 § 2 mom. är föreskrivet med avseende å kyrkoråd äga motsvarande tillämpning.

58 §.

Protokoll och andra arkivhandlingar tillhörande kyrkorådet samt församlingens övriga nämnder skola förvaras i kyrkoarkiv. I fråga om vården av nämnda protokoll och arkivhandlingar skall gälla vad som finnes föreskrivet om sådant arkiv.

59 §.

1 mom. Vald ledamot av kyrkorådet och ledamot av annan församlingens nämnd skola, därest kyrkofullmäktige eller kyrkostämman så beslutar, för deltagande i sammanträde eller förrättning inom församlingen i församlingens angelägenhet åtnjuta gottgörelse av församlingens medel i form av dagtraktamente. Dagtraktamente må ej överstiga tio kronor för sammanträdes- eller förrättningsdag; dock må med avseende å särskilt tidskrävande sammanträde eller förrättning eller där det eljest finnes påkallat av särskilda förhållanden traktamentet sättas till högre belopp.

Där väglängden mellan ledamotens hemvist och sammanträdes- eller förrättningsstället är större än tre kilometer, må kyrkofullmäktige eller kyrkostämman ock besluta, att resekostnadsersättning skall utgå till ledamoten enligt de grunder, som i 31 § 1 mom. andra stycket äro stadgade för där avsedda fall.

Är ledamot, som avses i första stycket, bosatt på så stort avstånd från sammanträdes- eller förrättningsstället, att resan fram eller åter måste företagas å särskild dag, må kyrkofullmäktige eller kyrkostämman besluta, att ersättning för resdag skall utgå efter de grunder, som fullmäktige eller stämman bestämmer.

2 mom. Ersättning för resa, som enligt uppdrag i församlingens angelägenhet företages utom församlingen av ledamot av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd, må, om kyrkofullmäktige eller kyrkostämman så beslutar, utgå efter särskild grund.

3 mom. Efter kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans bestämmande må till sådan ledamot av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd, som utsetts till ordförande eller eljest i viss befattning inom rådet eller nämnden eller efter särskilt uppdrag utför arbete av mera betydande omfattning, utgå dels arvode för med uppdraget förenat arbete och dels ersättning med visst belopp för utgifter, som för församlingens räkning påkallas vid uppdragets fullgörande. Beloppet av arvode eller ersättning för utgifter skall bestämmas för högst fyra år i sänder. Arvode må icke överstiga vad som är skäligt med hänsyn till göromålens omfattning och art.

Stockholms kyrkliga samfällighet

60 §.

Kyrkorådet i Stockholms kyrkliga samfällighet skall leda förvaltningen av samfällighetens angelägenheter och hava inseende över övriga nämnders verksamhet. Det skall med uppmärksamhet följa de frågor, som kunna inverka på samfällighetens ekonomiska ställning samt hos församlingsdelegerade och övriga nämnder ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar, som finnas påkallade. Bestämmelserna i 43 § andra—fjärde styckena skola äga motsvarande tillämpning beträffande samfällighetens kyrkoråd, dock med iakttagande av att vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige i stället skall avse samfälligheten och församlingsdelegerade.

På samfällighetens kyrkoråd skall jämväl ankomma att förvalta egendom som avses i 3 § 2 mom. andra stycket under b), i den mån ej dylik förvaltning uppdragits åt annan nämnd eller eljest tillkommer annan.

61 §.

1 mom. Församlingsdelegerades ordförande och vice ordförande äro ledamöter av samfällighetens kyrkoråd och utöva där enahanda befattningar.

Delegerade välja bland sig övriga ledamöter i rådet jämte suppleanter för dessa till det antal delegerade bestämma. Hela antalet ledamöter må dock icke vara under elva. Valet avser kalenderår och skall förrättas å det sammanträde, vid vilket delegerades ordförande utses.

Sker ej val av suppleanter proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.

2 mom. Vid sammanträde med samfällighetens kyrkoråd äger ordförande eller vice ordförande i församlings kyrkoråd, ändå att han icke är ledamot av rådet, att, såvitt rör fråga som angår församlingen, vara tillstädes och delta i överläggningarna men ej i besluten.

3 mom. Om församlingsdelegerade så besluta, må samfällighetens kyrkoråd uppdraga åt vederbörande församlings kyrkoråd eller annan dess nämnd att i fråga om förvaltningen av fast egendom, som avses i 3 § 2 mom. andra stycket under b), fullgöra uppgifter, som eljest ankomma på samfällighetens kyrkoråd.

62 §.

Beträffande samfällighetens kyrkoråd och övriga nämnder skall i övrigt vad i 45 §, 46 § andra stycket, 47 § tredje stycket, 48—53 §§, 54 § andra stycket, 55 §, 56 § 2 mom. samt 57—59 §§ är stadgat gälla i tillämpliga delar, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige skall i stället avse samfälligheten och församlingsdelegerade.

b) Kungörelser och tillkännagivanden skola anslås å samfällighetens anslagstavla.

c) Samfällighetens kyrkoråd har att hålla församlingarna underrättade om frågor av större ekonomisk räckvidd samt äger att från församlingarnas kyrkoråd infordra de yttranden och upplysningar som erfordras för fullgörande av rådets uppgifter.

d) Församlingsdelegerade må giva samfällighetens kyrkoråd annan benämning än kyrkoråd.

e) Protokoll och andra arkivhandlingar må förvaras annorstädes än i kyrkoarkiv.

Annan kyrklig samfällighet

63 §.

1 mom. Kyrkorådet i annan kyrklig samfällighet än den i Stockholm skall leda förvaltningen av samfällighetens angelägenheter och hava in-seende över övriga nämnders verksamhet. Det skall med uppmärksamhet följa de frågor, som kunna inverka på samfällighetens ekonomiska ställning samt hos samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade och övriga nämnder ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar, som finnas påkallade. Bestämmelserna i 43 § andra—fjärde styckena skola äga motsvarande tillämpning beträffande samfällighetens kyrkoråd, dock med iakttagande av att vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige i stället skall avse samfälligheten och dess fullmäktige eller församlingsdelegerade.

Finnes icke kyrkoråd i församling, som ingår i kyrklig samfällighet, har samfällighetens kyrkoråd att fullgöra alla de uppgifter som enligt denna lag ankomma på kyrkoråd i församling.

2 mom. Beträffande samfällighetens kyrkoråd och övriga nämnder m. m. skall i övrigt vad i 44—59 §§ är stadgat äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vad som sägs om församling och kyrkofullmäktige skall i stället avse samfälligheten och dess fullmäktige eller församlingsdelegerade.

b) I den kyrkliga samfälligheten i Göteborg skola i samfällighetens kyrkoråd samtliga ledamöter utses genom val.

c) Utgöres annan samfällighet än den i Göteborg av församlingar tillhörande olika pastorat, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar att vara ledamot i samfällighetens kyrkoråd och en annan att vid hinder för honom vara ledamot i hans ställe.

d) Vid val av samfällighets kyrkoråd bör tillses, att om möjligt varje församling blir företrädd i rådet.

e) Kungörelser och tillkännagivanden skola anslås å samfällighetens anslagstavla.

f) Samfällighetens kyrkoråd har att hålla församlingarna underrättade om frågor av större ekonomisk räckvidd samt äger att från församlingarnas kyrkoråd infordra de yttranden som erfordras för fullgörande av rådets uppgifter.

g) Om Konungen så förordnar, äger samfällighetens kyrkoråd uppdraga åt församlings kyrkoråd eller annan dess nämnd att verkställa beslut, som samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade fattat eller att förvalta anslag, som enligt fastställd stat eller särskilt beslut blivit anvisat åt församlingen.

h) Samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade må giva samfällighetens kyrkoråd annan benämning än kyrkoråd.

i) Om Konungen så förordnar, må protokoll och andra arkivhandlingar förvaras annorstädes än i kyrkoarkiv.

6 kap. Om drätsel

Församling

Inledande bestämmelser

64 §.

Om vård om och förvaltning av kyrka och kyrkoegendom samt av medel, som stå under myndighets särskilda inseende, om särskild revision av kyrkans räkenskaper samt om kollektmedel gäller vad särskilt är stadgat.

65 §.

Vad församling tillhör i fast eller lös egendom bör så förvaltas, att församlingens förmögenhet ej minskas.

Medel, som församling uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, må tagas i anspråk endast för återbetalning av lån, som upptagits för förvärv av tillgången, eller för anskaffande av annan dylik tillgång.

Såsom anläggningstillgång skall anses fast egendom, så ock lös egendom, avsedd att stadigvarande innehavas av församlingen.

66 §.

Församlings medelsbehov skall, i den mån det ej fylles på annat sätt, täckas med församlingsskatt.

67 §.

Beslut om anslag skall tillika innefatta anvisning av medel för anslagets täckande.

Beviljas anslag att täckas genom utdebitering under mer än fem år, skall beslutet underställas länsstyrelsens prövning.

Utgifts- och inkomststat

68 §.

Församling skall årligen upprätta en utgifts- och inkomststat för det nästföljande kalenderåret.

Å statens utgiftssida skola upptagas:

a) det belopp, vartill nästföregående års underskott enligt avslutade räkenskaper uppgått;

b) de anslag, som erfordras för bestridande av tidigare beslutade utgifter för nästföljande år, så ock de belopp, som ytterligare anslås i samband med statens fastställande, däribland även ett anslag för oförutsedda behov.

Statens inkomstsida skall upptaga:

a) det belopp, vartill nästföregående års överskott enligt avslutade räkenskaper uppgått;

b) de inkomster, som i anledning av tidigare fattade beslut eller på annan grund kunna påräknas under det nästföljande året, så ock det belopp, som ytterligare erfordras, ävensom sättet för täckande av detta medelsbehov.

Hinder möter ej för församling att besluta, att vad av särskilt anslag icke förbrukas under det år, för vilket anslaget beviljats, må användas för avsett ändamål under det därpå följande året. Vad som återstår av anslaget vid sistnämnda års utgång må församlingen reservera för samma ändamål för ytterligare ett år; och äger församlingen sedermera fatta enahanda beslut för ett år i sänder.

69 §.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före september månads utgång uppgöras av kyrkorådet. För detta ändamål skola församlingens övriga nämnder före den 1 september, där ej annan tid bestämmes av kyrkorådet, till rådet ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Innan förslaget till utgifts- och inkomststat uppgöres, skall kyrkorådet samråda med kommunens styrelse.

Förslaget till utgifts- och inkomststat skall från och med dagen för kungörandet av det kyrkofullmäktigsammanträde eller den kyrkostämman, varvid staten skall fastställas, vara offentligen tillgängligt på lämpligt ställe, som tillkännagives i kungörelsen.

På nämnda sammanträde eller stämman upptages statförslaget till granskning och fastställelse. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka fullmäktige eller stämman icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bliva föremål för överläggning och avgörande.

F o n d b i l d n i n g

70 §.

1 mom. Församling äger avsätta medel till:

a) pensionsfond för beredande av pension eller därmed jämförligt understöd åt personer i församlingens tjänst eller deras efterlevande;

b) kassaförlagsfond för tillgodoseende av församlingens behov av rörelsekapital;

c) allmän investeringsfond för anskaffande av anläggningstillgångar för församlingens behov; samt

d) särskild investeringsfond för anskaffande av i avsättningsbeslutet angiven anläggningstillgång.

2 mom. Församling äger i samband med fastställande av utgifts- och inkomststaten avsätta medel till skatteregleringsfond eller taga i anspråk medel ur sådan fond.

Beslut att taga medel ur fonden i anspråk må ej avse mer än en tredjedel av det högsta belopp, vartill fonden beräknas uppgå vid utgången av det år beslutet fattas eller uppgått vid utgången av något av de två närmast föregående åren.

71 §.

Med Konungens medgivande må församling:

- a) avsätta medel till fond för tillgodoseende av annat särskilt behov än i 70 § 1 mom. sägs; och
- b) taga i anspråk medel ur fond för annat ändamål än det för vilket fonden är avsedd och, såvitt angår skatteregleringsfond, i vidare mån än i 70 § 2 mom. stadgas.

72 §.

Hava medel, som församling uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång, icke före utgången av det år, varunder de influtit, anvisats för ändamål, som sägs i 65 § andra stycket, skola medlen, där ej annat är särskilt föreskrivet, avsättas till allmän investeringsfond.

Överskottsmedel å lån, som församling upptagit med Konungens tillstånd och som ej i sin helhet åtgått för det med lånet avsedda ändamålet, skola avsättas till allmän investeringsfond, där ej annat föreskrivits vid tillståndets beviljande.

Om församlings skyldighet att i andra fall än i denna paragraf sägs avsätta medel till fond är särskilt stadgat.

L å n e r ä t t

73 §.

1 mom. Församling äger upptaga lån intill ett sammanlagt belopp motsvarande för varje å församlingen belöpande skattekrona enligt den under nästföregående år fastställda taxeringen en utdebitering av en krona. På ansökan av församling äger dock Konungen, där skäl därtill äro, för en tid av högst tio år åt gången medgiva att församlingen må, utan ytterligare tillstånd, upptaga lån intill ett sammanlagt belopp motsvarande viss högre utdebitering än nu sagts.

Lån, som avses i första stycket, skall vara ställt att återbetalas inom fem år och, därest lånetiden är mer än ett år, att årligen avbetalas; dock må församling vid förvärv av in-tecknad egendom övertaga betalningsansvar även för sådan i egendomen in-tecknad gäld, som är ställd att betalas inom längre tid eller i annan ordning.

Församling äger ock upptaga lån, vilket enligt uttryckligt beslut skall användas för att gälda äldre lån och återbetalas inom de betalningsterminer, som gälla för det äldre lånet.

Med lån avses i detta moment även borgen.

2 mom. Församling äger jämväl upptaga lån av statsmedel, som av Konungen beviljats församlingen, så ock, i den omfattning och på de villkor Konungen bestämmer, lån av statsmedel och kyrkofondsmedel, som beviljats församlingen av statlig myndighet.

74 §.

Med Konungens medgivande må församling upptaga lån eller ingå borgen även i andra fall än i 73 § sägs.

Medelsförvaltning

75 §.

Penningar och värdehandlingar, som kyrkorådet eller annan församlingens nämnd för församlingens eller annans räkning har om händer, skola så förvaras och redovisas, att de icke sammanblandas med andra penningar och värdehandlingar.

Penningmedel, som ej erfordras för nära förestående utbetalningar, skola för församlingens räkning insättas hos bank eller centralkassa för jordbrukskredit eller å postgirokonto eller anbringas i sådana tillgångar, i vilka förmyndare äger utan överförmyndarens tillstånd anbringa omyndigs medel.

Med länsstyrelsens medgivande må församling anbringa penningmedel även på annat sätt än nu sagts.

76 §.

1 mom. Det åligger kyrkorådet att föra fortlöpande räkenskaper över de medel det har om händer.

Annan församlingens nämnd, som omhänderhar medel, skall föra räkenskaper i enlighet med av kyrkorådet givna anvisningar och årligen före den 1 mars, där ej rådet bestämmer annan tid, till rådet avlämna redovisning för sin förvaltning under nästföregående kalenderår.

Sedan sådan redovisning skett, skall kyrkorådet inom tid, som bestämmes av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman, dock före den 1 april, sammanfatta och avsluta församlingens räkenskaper för nämnda kalenderår.

2 mom. Kyrkoråd som avses i 42 § andra stycket skall årligen avgiva redovisning till de församlingar, för vilka rådet är gemensamt. Sådan redovisning skall lämnas före den 1 mars året näst efter det år redovisningen avser. Har församling icke eget kyrkoråd, skall redovisningen lämnas före den 1 april.

Revision

77 §.

Av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman skola årligen utses tre eller flera revisorer samt lika många suppleanter för granskning av det nästföljande årets förvaltning.

Den, vilken såsom ledamot eller suppleant i kyrkorådet eller eljest är redovisningsskyldig till församlingen, eller sådan den redovisningsskyldige närstående, som sägs i 4 kap. 13 § 2. rättegångsbalken om jäv emot domare, må icke vara revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, som omfattas av redovisningsskyldigheten, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Revisorerna äga att när som helst inventera de penningmedel och värdehandlingar, som kyrkorådet eller annan församlingens nämnd omhänderhar, samt taga del av räkenskaper och andra handlingar, som beröra förvaltningen.

Vad i 55 § sägs om ansvar och skadeståndsskyldighet för ledamot i kyrkorådet äger avseende jämväl å revisor.

Kyrkofullmäktige eller kyrkostämman må besluta, att till revisor skall utgå ersättning i enlighet med de bestämmelser, som jämlikt 59 § gälla för ledamot av kyrkorådet eller annan församlingens nämnd.

78 §.

Revisorerna skola avgiva berättelse, innehållande redogörelse för resultatet av deras granskning med uttalande, huruvida anmärkning beträffande räkenskapernas förande eller förvaltningen i övrigt föreligger eller icke. Framställes anmärkning, skall anledningen till denna angivas i berättelsen. Revisionsberättelse skall ock innehålla särskilt uttalande, huruvida ansvarsfrihet för förvaltningen tillstyrkes eller icke.

79 §.

Revisionsberättelse skall senast den 1 maj avlämnas till kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmans ordförande. Berättelsen skall jämte de förklaringar över framställda anmärkningar, som ordföranden inforrar, framläggas till granskning och avgörande hos fullmäktige eller stämman vid sammanträde före utgången av juni månad; dock må, där fullmäktige eller stämman så bestämt, ärendet företagas vid sammanträde senare under året.

80 §.

På beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman ankommer, huruvida framställd anmärkning skall förfalla och ansvarsfrihet för förvaltningen meddelas eller laga åtgärd för bevarande av församlingens rätt skall vidtagas. Anställes ej talan å den förvaltning revisionsberättelse avser inom ett år från det berättelsen framlades å fullmäktigsammanträde eller stämman, skall så anses, som om ansvarsfrihet blivit beviljad. Utan hinder av att ansvarsfrihet beviljats må talan föras på grund av brottslig handling, där ej ansvarsfriheten uppenbarligen avsett även den handlingen.

Kyrklig samfällighet

81 §.

Beträffande kyrklig samfällighets drätsel skall vad i 64—80 §§ är stadgat med avseende å församlings drätsel äga motsvarande tillämpning, dock med iakttagande av följande särskilda bestämmelser.

a) Vad som sägs om församlingens kyrkofullmäktige samt dess kyrkoråd och övriga nämnder skall i stället avse samfällighetens fullmäktige eller församlingsdelegerade samt dess kyrkoråd och övriga nämnder.

b) I förekommande fall skola församlingarnas kyrkoråd, inom tid som bestämmes av samfällighetens kyrkoråd, till detta ingiva sina särskilda förslag avseende anslag för det nästföljande året.

c) Församlingsskyrkoråd, som omhänderhar medel för samfällighetens räkning, skall årligen inom tid som bestämmes av samfällighetens kyrkoråd till detta avlämna redovisning för sin förvaltning under nästföregående kalenderår.

7 kap. Om församlingsskatt

82 §.

Församlingsskatt skall utom i de fall, för vilka annorlunda är i lag eller författning föreskrivet, utgå såsom allmän kommunalskatt.

Den som är kyrkoskriven i icke-territoriell församling är icke skyldig att erlagga församlingsskatt till den territoriella församling, inom vilken han är mantalsskriven.

Angående viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan är särskilt stadgat.

83 §.

Kyrkorådet åligger att, sedan församlingens utgifts- och inkomststat fastställts, ofördröjligen giva kommun, i vilken församlingen är belägen, del av beslutet. På sätt i kommunallagen är stadgat har kommunens styrelse därefter att underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet, för debitering och uppbörd av församlingsskatt.

84 §.

Församling äger av statsverket uppbära församlingsskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till församlingen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har skattskyldig enligt lagen den 26 oktober 1951 om viss lindring i skattskyldigheten för den som icke tillhör svenska kyrkan åtnjutit lindring i skattskyldigheten till församlingen eller har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlagga skatt till församlingen, skall belopp, som församlingen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Församlingen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i församlingens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den församlingsskatt, som församlingen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i nästföljande stycke utanordnas.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör församlingens fordran hos statsverket enligt första och andra styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till kommun, i vilken församlingen är belägen, med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är församlingens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalades i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av församlingens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad. Kommunen skall därefter avlämna medlen till kyrkorådet.

Länsstyrelsen skall senast den 8 mars till församlingen överlämna för nästföregående år upprättad redovisning över församlingen tillkommande och till församlingen utanordnad församlingsskatt.

Närmare föreskrifter angående dylik redovisning meddelas av Konungen eller den myndighet Konungen förordnar.

85 §.

Vad i 83 och 84 §§ är stadgat med avseende å församling skall äga motsvarande tillämpning beträffande kyrklig samfällighet.

86 §.

Beträffande församling i Stockholm och Stockholms kyrkliga samfällighet skola gälla följande särskilda bestämmelser.

a) Det åligger samfällighetens kyrkoråd och varje församlings kyrkoråd att, sedan utgifts- och inkomststat fastställts, ofördröjligen underrätta överståthållarämbetet och den lokala skattemyndigheten om det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästkommande år. Samtidigt skall överståthållarämbetet underrättas om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt. Om debitering och uppbörd av församlingsskatt gäller vad därom särskilt är stadgat.

b) Belopp, som avses i 84 § tredje stycket, skola utanordnas direkt till församlingen eller samfälligheten.

8 kap. Om underställning och besvär**87 §.**

Om beslut, som skola underställas Konungens prövning, sägs i 71 och 74 §§.

Beslut, som skall underställas Konungens prövning, skall insändas till länsstyrelsen, vilken det åligger att överlämna handlingarna, jämte eget yttrande, till Konungen.

88 §.

Om beslut, som skola underställas länsstyrelsens prövning, sägs i 67 och 75 §§.

Underställt beslut skall antingen oförändrat fastställas eller ogillas. Vägras fastställelse, skall skäl därför uppgivas.

Över vägrad fastställelse må församlingen föra klagan hos Konungen.

89 §.

1 mom. Över beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämma må, där ej annat är särskilt föreskrivet, besvär anföras hos länsstyrelsen. Sådan klagan må grundas endast därå, att beslutet

icke tillkommit i laga ordning,

står i strid mot allmän lag eller författning eller annorledes överskrider deras befogenhet, som fattat beslutet, eller

kränker klagandens enskilda rätt eller eljest vilar på orättvis grund.

Besvären skola hava inkommit till länsstyrelsen inom tre veckor från den dag, då verkställd justering av det över beslutet förda protokollet tillkännagivits å församlingens anslagstavla. Besvären skola vara åtföljda av överklagade beslutet jämte bevis om dagen för justeringens tillkännagivande.

Länsstyrelsen skall inhämta domkapitlets yttrande över besvären, såvida det icke är uppenbart, att sådan åtgärd är obehövlig.

2 mom. I fråga om besvär över beslut av kyrkoråd eller annan församlingens nämnd skola, där ej annat är särskilt stadgat, bestämmelserna i 1 mom. äga motsvarande tillämpning. Mot beslut av rent förberedande eller verkställande art må talan ej föras.

3 mom. Rätt att anföras besvär enligt 1 och 2 mom. tillkommer envar, som är kyrkoskriven inom församlingen, ävensom var och en, vilken, utan att vara kyrkoskriven inom församlingen, har att till denna enligt taxering till kommunal inkomstskatt utgöra församlingskatt.

90 §.

Hava besvär anförts hos länsstyrelsen, äger länsstyrelsen, om skäl därtill äro, förbjuda överklagade beslutets verkställighet.

Grundas besvären därpå, att klagandens enskilda rätt blivit kränkt genom beslutet, och bliva besvären godkända, gäller rättelsen till förmån för den som klagat, men står beslutet i övrigt fast, utan så är, att det finnes strida mot allmän lag eller författning eller eljest vila på orättvis grund, då länsstyrelsen må förordna om upphävande av beslutet i dess helhet.

91 §.

I länsstyrelsens utslag må, där icke för vissa frågor annorlunda är särskilt stadgat, ändring sökas hos Konungen senast inom tre veckor från den dag, då klaganden erhöll del av beslutet; dock äger menighet som klagat åtnjuta två veckor längre besvärstid än nu sagts.

92 §.

Vad i 87—91 §§ är stadgat med avseende å församling, dess fullmäktige och nämnder skall äga motsvarande tillämpning beträffande kyrklig samfällighet, dess fullmäktige eller församlingsdelegerade och nämnder.

Förslag
till
Lag om införande av lagen om församlingstyrelse

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den nya lagen om församlingstyrelse skall, med iakttagande av vad nedan sägs, träda i kraft den 1 januari 1963, dock må Konungen dessförinnan meddela föreskrifter enligt vad i den nya lagen om församlingstyrelse och i denna lag är för vissa fall stadgat.

Genom den nya lagens ikraftträdande upphävas, med de begränsningar nedan sägs,

- 1) lagen den 6 juni 1930 (nr 259) om församlingstyrelse;
- 2) lagen den 6 juni 1930 (nr 260) om församlingstyrelse i Stockholm;
- 3) lagen den 12 juni 1931 (nr 201) angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg.

Med den nya lagens ikraftträdande upphäves vidare kungl. cirkulärbrevet den 13 augusti 1823 angående kyrkovaktares utväljande, så ock vad i övrigt finnes i lag eller författning stridande mot den nya lagens bestämmelser.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till eller avses däri eljest föreskrift, som ersatts genom bestämmelse i den nya lagen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

2 §.

I församling med mera än 1 000 invånare, där kyrkofullmäktige icke finnas vid ingången av år 1962, skall under sagda år val av fullmäktige äga rum i den ordning, som är stadgad i fråga om allmänt kommunalval.

3 §.

Har före den nya lagens ikraftträdande förordnats om bildande av kyrklig samfällighet skall, i den mån Konungen ej annorlunda förordnar, sådan samfällighet bestå. Omfattar samfälligheten alla de i lagen den 6 juni 1930 om församlingstyrelse avsedda angelägenheterna, skall vad i den nya lagen stadgas om församlings rätt att själv vårda sina angelägenheter icke äga tillämpning å de enskilda i samfälligheten ingående församlingarna.

4 §.

De nya bestämmelserna om valbarhet, så ock om ordförandeval i fullmäktige eller församlingsdelegerade skola äga tillämpning vid val för tid, som infaller efter den 31 december 1962.

5 §.

Tjänstgöringstiden för nuvarande församlingsdelegerade i Stockholm skall upphöra med utgången av år 1962, och skall nytt val av församlingsdelege-

rade äga rum under december månad 1962. Därvid skall tillämpas vad i den nya lagen stadgas om sådant val.

I övrigt skall val av församlingsdelegerade första gången äga rum under december månad 1962, och skall därvid tillämpas vad i den nya lagen stadgas om sådant val. Innan valet förrättas, skall antalet delegerade bestämmas i den ordning den nya lagen föreskriver.

6 §.

Vad i den nya lagen stadgas i 44 § 1 mom. om prästerlig ledamot av kyrkoråd och i 47 § om ordförande och vice ordförande i rådet skall träda i tillämpning först i fråga om kyrkoråd, som utses för tiden från och med år 1964; och skall därför vad i 46 § lagen den 6 juni 1930 om församlingsstyrelse och 50 § lagen samma dag om församlingsstyrelse i Stockholm föreskrives om ordförandeskap i kyrkoråd alltjämt gälla under år 1963.

7 §.

Kyrkoråd, som före den nya lagens ikraftträdande utsetts för vårderna av de för församlingarna i ett pastorat gemensamma angelägenheterna, skall intill utgången av år 1963 vara kyrkoråd i samfällighet, som avses i 3 § 1 mom. första stycket den nya lagen.

För sådan samfällighet skall utgifts- och inkomststat för år 1963 fastställas å gemensam kyrkostämma med församlingarna.

8 §.

Vad den nya lagen innehåller om antalet revisorer och revisorssuppleanter skall lända till efterrättelse vid val av revisorer jämte suppleanter för år 1963.

9 §.

I fråga om offentliggörande, underställning och godkännande av beslut, som fattats före den 1 januari 1963, samt om anförande av besvär över sådant beslut skola förut gällande föreskrifter tillämpas.

10 §.

Vad i lag eller författning är föreskrivet om församlingsavgifter skall i stället avse församlingsskatt.

11 §.

Ifrågakommer framdeles införlivande i administrativt, kommunalt och judiciellt hänseende med Stockholms eller Göteborgs städer av kommun eller del av kommun, som sammanfaller med församling, ankommer på Konungen att bestämma tid för församlingens ingående i samfälligheten.

12 §.

Fordras närmare föreskrifter med avseende å den nya lagens ikraftträdande, meddelas sådana föreskrifter av Konungen.

Förslag

till

**Lag om ändrad lydelse av 38 och 41 §§ lagen den 13 juni 1919 (nr 293)
om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning.**

Härigenom förordnas, att 38 och 41 §§ lagen den 13 juni 1919 om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

38 §.

Vid ändring — — — församlings beslutanderätt.

Är i församling, vars område genom indelningsändring ökas eller minskas, beslutanderätten överlåten åt kyrkofullmäktige, *skola dessa företräda såväl den äldre som den ökade eller minskade församlingen.*

Vidkommande sådan församling äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, förordna, att samtliga fullmäktiges uppdrag skola upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val till fullmäktige verkställas för tiden till utgången av det år, då allmänna val av fullmäktige nästa gång skola äga rum. Där sådant förordnande meddelats åligger det länsstyrelsen att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli, med tillämpning av vad om valdag är särskilt stadgat, bestämma vilken dag valet skall äga rum ävensom förordna person att kungöra första sammanträdet med fullmäktige och

Föreslagen lydelse:

38 §.

Vid ändring — — — församlings beslutanderätt.

Är i församling, vars område genom indelningsändring ökas eller minskas, beslutanderätten överlåten åt kyrkofullmäktige, *skall vad i 14 § första och andra styckena stadgas äga motsvarande tillämpning med avseende å dessa samt å val av kyrkofullmäktige.*

¹ Senaste lydelse av 38 och 41 §§, se 1957: 282.

Gällande lydelse:

där föra ordet, till dess ordförande valts. Länsstyrelsen äger att i samband därmed förordna om församlingens indelning i valkretsar och valdistrikt oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för meddelandet av sådant förordnande. De nya fullmäktige skola omedelbart efter valet övertaga handhavandet av dem tillkommande uppgifter.

Beträffande församling — — —
av indelningsändringen.

41 §.

I nybildad — — — äga rum.

Det åligger domkapitlet att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli förordna präst att föra ordet i församlingens kyrkoråd ävensom att hålla kyrkostämma eller sammanträde med kyrkofullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd.

För val — — — sådant förordnande.

I nybildad — — — dylikt val.

I fråga — — — nästföljande året.

Fullmäktige skola — — — av indelningsändringen.

Föreslagen lydelse:

Beträffande församling — — —
av indelningsändringen.

41 §.

I nybildad — — — äga rum.

Det åligger domkapitlet att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli förordna person att hålla kyrkostämma eller sammanträde med kyrkofullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd. Inom samma tid skall domkapitlet, om kyrkoherde ännu ej finnes, förordna präst att vara ledamot av kyrkorådet intill dess kyrkoherde tillträtt.

För val — — — sådant förordnande.

I nybildad — — — dylikt val.

I fråga — — — nästföljande året.

Fullmäktige skola — — — av indelningsändringen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1963.

Förslag
till
Förordning
om ändrad lydelse av 30 § folkbokföringsförordningen den 28 juni
1946 (nr 469)

Härigenom förordnas, att 30 § folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946 skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

Gällande lydelse:

30 §.

Det åligger församling att tillhandahålla pastor nödiga inventarier, materiel och vad övrigt erfordras för kyrkobokföringen ävensom tjänstetelefon samt, därest förhållandena så påkalla, skrivbiträde.

Föreslagen lydelse:

30 §.

Det åligger pastorat att tillhandahålla pastor nödiga inventarier, materiel och vad övrigt erfordras för kyrkobokföringen ävensom tjänstetelefon samt, därest förhållandena så påkalla, skrivbiträde.

*Denna förordning träder i kraft
den 1 januari 1963.*

Beträffande motiveringen till lagförslagen får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas i det följande, hänvisa till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft följande i anledning av propositionen väckta, till utskottet hänvisade motioner, nämligen:

motionerna inom första kammaren

- nr 622 av herr *Larsson, Lars*, och herr *Gustavsson, Bengt*,
- nr 644 av herr *Kronstrand m. fl.*,
- nr 646 av herr *Hellebladh m. fl.*,
- nr 647 av herr *Johansson, Ivar, m. fl.*, och
- nr 650 av herr *Larsson, Thorsten, m. fl.*, ävensom

motionerna inom andra kammaren

- nr 705 av herr *Svenungsson m. fl.*,
- nr 746 av herr *Andersson* i Linköping *m. fl.*,
- nr 760 av herr *Svenungsson m. fl.*,
- nr 761 av herr *Hedin m. fl.*,
- nr 762 av herr *Hedin m. fl.*,
- nr 763 av fru *Johansson m. fl.*,
- nr 764 av herr *Svensson* i Stenkyrka *m. fl.*,
- nr 765 av herr *Nelander m. fl.*,
- nr 768 av fru *Lidman-Frostenson m. fl.*,
- nr 769 av herr *Gustafsson* i Kårby *m. fl.*,
- nr 770 av herr *Edlund* och
- nr 771 av herr *Rimmerfors m. fl.*

Följande yrkanden har i motionerna framställts, nämligen:

i motionen II: 771 att riksdagen vid behandling av förslaget till lag om församlingsstyrelse ville göra den preciseringen, att nykterhetsfrämjande åtgärder med klart kristen målsättning otvetydigt faller inom kyrkoförsamlingarnas kompetens;

i motionen II: 760 att riksdagen måtte besluta sådan ändring i förslaget till lag om införande av lagen om församlingsstyrelse, att församlingar, som förfogar över bibliotek av betydande storleksordning förslagsvis 15 000—20 000 band, åtminstone under en övergångsperiod får driva dessa i hittillsvarande ordning;

i motionen II: 765 att riksdagen ville besluta, 1) att i lagen om församlingsstyrelse föreskrives, att överflyttande av begravningsplats till borgerlig kommun får ske endast efter medgivande av församlingen, 2) att kyrkogård, varå sockenkyrka är belägen, skall bevaras i församlingens förvaltning, och 3) att utskottet måtte formulera lagändringsförslaget;

i de likalydande motionerna I: 650 och II: 769 att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 70, förslaget till lag om församlingsstyrelse,

måtte besluta att andra stycket § 69, om föreskrift för kyrkoråd att innan förslag till utgifts- och inkomststat uppgöres samråda med kommunens styrelse, må utgå;

i motionen II: 768 att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte uttala sig för att åtgärder vidtages för att i kommunallagen infördes bestämmelse om kommunal samverkan mellan borgerlig och kyrklig kommun i ekonomiska frågor motsvarande bestämmelsen i 69 § andra stycket förslag till lag om församlingsstyrelse;

i de likalydande motionerna I: 622 och II: 746 att riksdagen för sin del beslutar att kyrkoherde jämställas med den tjänsteman inom kommunen, som genom sin ledande ställning icke är valbar till kommunens styrelse, att, därest detta yrkande icke vinner bifall, kyrkoherdes självskrivnenhet som ledamot i kyrkoråd utgår samt att konstitutionsutskottet utarbetar erforderliga ändringar i lagförslaget i enlighet med motionernas innehåll;

i de likalydande motionerna I: 644 och II: 761 att riksdagen vid bifall till förslaget om ny församlingsstyrelselag företar den ändringen, att nu gällande föreskrifter om kyrkoherdens självskrivnenhet som ordförande i kyrkorådet bibehålles;

i de likalydande motionerna I: 647 och II: 764 att riksdagen vid behandling av propositionen nr 70 för sin del måtte besluta, att kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar eller den präst inom församlingen som kyrkoherden därtill förordnar må vara ordförande i kyrkorådet samt att utskottet måtte utarbeta förslag till härför erforderlig ändring av den i propositionen föreslagna lagen om församlingsstyrelse;

i motionen II: 763 att riksdagen måtte besluta sådan ändring av 47 § i den föreslagna lagen om församlingsstyrelse att ordförande och vice ordförande i kyrkorådet skall utses av kyrkorådet;

i motionen II: 770 att riksdagen måtte besluta att i lagen om församlingsstyrelse alltjämt skall finnas bestämmelse om att kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar skall äga påkalla hållande av kyrkostämman samt sammanträde med kyrkofullmäktige;

i de likalydande motionerna I: 646 och II: 762 att riksdagen måtte besluta att § 45 i förslaget till lag om församlingsstyrelse kompletteras med det särskilda valbarhetsvillkor för kyrkorådsledamot som föreligger i nu gällande lag om församlingsstyrelse; samt

i motionen II: 705 att riksdagen måtte besluta 1) att 40 § 3 mom. måtte erhålla följande inledning: 3 mom. Församlingsdelegerade för församlingar utanför Stockholm väljas för fyra år etc. 2) att i 40 § måtte intagas ett fjärde moment av följande lydelse: 4 mom. Församlingsdelegerade för Stockholm väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då valet skett. Valet skall förrättas i december månad året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige ägt rum. Vad i 3 mom. tredje stycket av denna paragraf stadgas gäller även församlingsdelegerade i Stockholm.

I fråga om de skäl motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionerna.

1. Inledning.

I äldre tid var sockenmenigheten självverksam med huvudsaklig uppgift att sörja för byggnad och underhåll av kyrka samt att avlöna präst och klockare. Beslutanderätten utövades på landet av sockenstämman, till vilken de jordägande sockenmännen sammankom under prästens ordförandeskap. Efter hand vidgades sockenstämmans kompetens till att omfatta även ärenden av borgerlig natur såsom fattigvård, hälsovård och undervisning. I samma mån som socknens borgerligt kommunala betydelse växte, blev behovet av föreskrifter till närmare reglering av dess självförvaltande verksamhet starkare. I de bestämmelser härom, som fanns intagna i 1817 och 1843 års sockenförfattningar, var emellertid — oaktat de borgerliga ärendena blev övervägande — samtliga angelägenheter behandlingsvis alltjämt förbehållna sockenstämman med dess företrädesvis kyrkliga organisation. Det var delvis kravet på ett åtskiljande av de kyrkliga och de borgerliga förvaltningsuppgifterna, som gav anledning till 1862 års kommunallagstiftning. Genom denna lagstiftning skedde en utskiftning mellan de kyrkliga och de borgerliga intressena. På den borgerliga kommunen ankom att sörja för »gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter». Den kyrkliga kommunen skulle handha kyrkans och skolans angelägenheter, vilka närmare angavs genom en uppräkningslista. 1862 års lagstiftning innebar tillika en reglering av den kyrkliga kommunens självstyrelse; beslutanderätten utövades av kyrkostämman medan kyrkorådet, i vilket kyrkoherden liksom tidigare var självskriven ordförande, blev förvaltande och verkställande organ.

De viktigaste förändringarna beträffande kyrkostämmans befogenheter under tiden från år 1862 fram till 1930 års kommunallagstiftning var, att frågor angående barnvården samt folkskoleundervisningen i vissa städer överflyttades till den borgerliga kommunen.

Den år 1930 genomförda lagstiftningen innebar för den borgerliga kommunen huvudsakligen en formell revision av förordningarna om kommunalstyrelse på landet och i stad. Beträffande den kyrkliga kommunen medförde lagen om församlingsstyrelse (LFS) — vilken alltjämt är gällande — dels tillskapande av ett fullmäktigsystem, dels skolärendenas överflyttande i viss omfattning till den borgerliga kommunen, dels ock meddelande av föreskrifter rörande kyrkliga samfälligheter.

Församlingsstyrelselagen från år 1930 har efter sin tillkomst ändrats endast några gånger. De viktigaste förändringarna hänför sig till gränsen för obligatoriskt fullmäktigsystem, vilken gräns år 1942 sänktes från ett invånarantal av 5 000 till 1 500. Vidare reglerades år 1950 kyrkomusikens

ställning, varjämte skolärendena år 1954 överflyttades till den borgerliga kommunen.

För *Stockholms* och *Göteborgs* del gäller vissa särskilda bestämmelser. År 1863 tillkom förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm. Enligt denna förordning infördes gemensamma kyrkofullmäktige, utsedda på de territoriella församlingarnas kyrkostämmor. Förordningen ersattes år 1930 genom en särskild, alltjämt gällande lag om församlingsstyrelse i Stockholm (LFS Sthlm). Stockholmsförsamlingarna bildar enligt denna lag en partiell ekonomisk samfällighet, vars beslutande organ är församlingsdelegerade. Skötseln av samfällda frågor i Göteborg reglerades i en förordning, tillkommen år 1882. Den följdes år 1931 av en ännu tillämplig lag om kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg (LKF Gbg), enligt vilken lag församlingarna utgör en total ekonomisk samfällighet.

2. Reformen på kommunallagstiftningens område m. m.

Under senare år har flera betydelsefulla reformer på kommunallagarnas område genomförts. Den översyn, som verkställdes av kommunallagskommittén, har bland annat lett till att år 1953 antagits ny kommunallag (KL), avseende de borgerliga primärkommunerna utom Stockholms stad. Genom denna lag, vilken den 1 januari 1955 trädde i stället för 1930 års lagar om kommunalstyrelse på landet och i stad, skapades enhetliga former för den kommunala organisationen i landskommuner och städer. Kommunallagsstämman och rådstugan avskaffades, och beslutanderätten tillkommer nu stadsfullmäktige. I syfte att stärka ledningen av förvaltningen gjordes kommunalnämnd och drätselkammare till kommunens centralorgan, dess styrelse. Ändring vidtogs i bestämmelserna om valbarhet till kommunala förtroendeuppdrag och om avsägelserätt; en allmän jävsregel infördes. Nya bestämmelser tillkom om anhängiggörande av ärenden och om kommunala tillkännagivanden. Vidare infördes interpellationsrätt och reglerades rätten att framställa motioner. Möjligheten för nämndordförande och kommunens tjänstemän att delta i fullmäktigsammanträden vidgades. Beträffande kommunens drätsel infördes en allmän bestämmelse om skydd för kommunens förmögenhet. I lagen inarbetades vidare bestämmelser om fondbildning. Kommunernas fria lånerätt vidgades. Smärre regleringar vidtogs i syfte att effektivisera medelsförvaltningen, bland annat beträffande bokföring och revision. Slutligen omarbetades besvärslagarna.

Inom det kommunala området antogs vidare ny landstingslag år 1954. Viktiga nyheter utgöres även av 1956 års skolstyrelselag och 1957 års lag om kommunalförbund. Slutligen har år 1957 tillkommit ny kommunallag för Stockholm.

År 1953 bemyndigades statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet att tillkalla särskilda sakkunniga för att verkställa översyn av församlingsstyrelselagstiftningen. Detta motiverades i första hand med att det,

alltsedan den vid 1862 års kommunallagstiftningsreform genomförda uppdelningen i borgerliga och kyrkliga primärkommuner, rått vittgående överensstämmelse i författningsregleringen för de båda förvaltningsområdena och att denna likformighet alltjämt torde få anses vara av värde. I direktiven för de sakkunniga framhölls, att utgångspunkten för utredningen borde vara att överensstämmelse borde råda i form och innehåll mellan de kyrkliga och de borgerliga kommunalförfattningarna, såvida icke sakliga skäl betingade skiljaktigheter. Vidare underströks att de sakkunniga borde söka åstadkomma en över hela linjen klarare gränsdragning mellan de kyrkliga och de borgerliga kommunernas kompetensområden.

De sakkunniga som tillkallades för ändamålet — församlingsstyrelsekommittén — har den 10 april 1957 avlämnat ett betänkande »*Församlingslag*» (SOU 1957: 15) i vilket redovisas resultatet av en fullständig översyn av församlingsstyrelselagstiftningen utom såvitt angår Stockholms stad. Betänkandet innehåller, som dess titel anger, främst förslag till en ny lag, benämnd församlingslag. Denna lag är avsedd att träda i stället för LFS. I enlighet med sina direktiv har kommittén i första hand inriktat sig på att till den nya lagen överföra de nyheter av saklig och formell natur som innefattas i KL. I en del ämnen, som icke direkt beröres av KL, har kommittén föreslagit nya bestämmelser eller omformulering av de nuvarande. Detta gäller särskilt beträffande församlingens kompetens, kyrkorådets församlingsvårdande uppgifter och formerna för handläggning av ärenden, gemensamma för två eller flera församlingar.

Kommitténs förslag är icke enhälligt; särskilda yttranden har avgivits av två ledamöter.

Vidare har kommittén den 11 november 1957 avlämnat betänkande med förslag till *församlingslag för Stockholm* (SOU 1957: 45). Den sålunda föreslagna lagen är avsedd att ersätta LFS Sthlm. I väsentliga delar följer detta lagförslag kommitténs förslag till allmän församlingslag. Likformigheten mellan de båda förslagen omfattar såväl den systematiska uppställningen som den formella avfattningen av flertalet regler. I den mån de för Stockholmsförsamlingarna hittills gällande särbestämmelserna befunnits ändamålsenliga och motiverade av huvudstadens särskilda förhållanden, har de emellertid bibehållits i kommitténs förslag till Stockholmslag.

Icke heller i förevarande del är kommitténs förslag enhälligt; särskilda yttranden har i detta fall avgivits av tre ledamöter.

3. Huvuddragen i församlingsstyrelsekommitténs förslag m. m.

A. Anpassningen efter kommunallagen

Vid översynen av församlingsstyrelselagstiftningen har kommittén i första hand inriktat sig på att till denna lagstiftning överföra de nyheter av saklig och formell natur som innefattas i den nya kommunallagen. Utgångspunk-

ten har därvid varit att — i den mån icke sakliga skäl betingar skiljaktigheter — överensstämmelse bör råda i form och innehåll mellan de kyrkliga och de borgerliga kommunalförfattningarna.

I fråga om beslutanderättens utövning vill utskottet erinra om att *kyrkofullmäktiginstitutionen* enligt den gällande lagen om församlingsstyrelse är obligatorisk i församling med mer än 1 500 invånare. I övriga församlingar kan den allmänna beslutanderätten utövas å kyrkostämman. Kommittén har övervägt huruvida obligatoriskt fullmäktigsystem bör föreskrivas för alla församlingar oavsett folkmängden, men kommittén har funnit att mindre församlingar alltjämt bör ha frihet att välja mellan stämman och fullmäktige. Det befolkningstal, vars överskridande gör fullmäktiginstitutionen obligatorisk, har emellertid sänkts från 1 500 till 1 000 invånare i församlingen.

Enligt den gällande lagen om församlingsstyrelse är i församling med kyrkofullmäktige beslutanderätten förbehållen kyrkostämman i vissa frågor, såsom om bibehållande av fullmäktige där denna institution icke är obligatorisk samt om fullmäktiges antal. Enligt kommitténs förslag skall, då fullmäktige finns i församling som enligt lagen ej är skyldig att ha fullmäktige, dessa själva äga avgöra huruvida fullmäktige alltjämt skall finnas i församlingen. Och även beträffande fullmäktiges antal skall bestämmanderätten i regel tillkomma fullmäktige. Icke heller i övrigt har kommittén ansett det behöfligt att bibehålla stämman i församling med fullmäktige, bortsett från de fall då församling har angelägenheter gemensamma med annan eller andra församlingar, då beslutanderätten beträffande sådana angelägenheter kan tillkomma gemensam stämman med församlingarna.

Vad angår de beslutande organens arbetsformer har kommunallagens regler om *anhängiggörande av ärende* överförts till den nya församlingsstyrelselagen. Härigenom har fastslagits att motion kan inges även mellan kyrkofullmäktigsammanträden eller kyrkostämmor. Sådan motion skall efter vederbörlig kungörelse kunna upptagas till avgörande vid första därpå följande sammanträde eller stämman.

Vidare har den i kommunallagen givna regleringen av *interpellationsrätten* getts tillämpning även för församlingarna. Interpellation skall avse ämne tillhörande kyrkofullmäktiges eller kyrkostämmas handläggning och må riktas till ordföranden i nämnd eller beredning. Den bör besvaras senast vid sammanträdet efter det, vid vilket fullmäktige eller stämman medgett dess framställande.

Rätten att delta i fullmäktiges och stämmas överläggningar har i huvudsak anpassats efter de motsvarande reglerna i kommunallagen. Den nuvarande rätten för kyrkorådets ordförande att, även om han ej är fullmäktig eller rästberättigad vid stämman, yttra sig vid sammanträdena bibehålles, men befogenheten för honom att även framställa förslag upphör. Kyrkoherden, som enligt förslaget icke är självskriven ordförande i kyrkorådet (se härom nedan), får en motsvarande yttranderätt. Vidare får nämnd- och

beredningsordförande rätt att vara närvarande vid fullmäktigsammanträde för besvarande av interpellation. Fullmäktige respektive stämman äger tillåta i församlingens tjänst anställd befattningshavare att vid sammanträde tillhandagå med erforderliga upplysningar.

Beträffande kyrkofullmäktigsammanträde i kyrklig samfällighet har vissa särbestämmelser ansetts behövliga. Vid dylikt sammanträde skall även vederbörande församlingskyrkoråds ordförande ha rätt att närvara och deltaga i överläggningarna vid behandling av ärende som angår församlingen särskilt. Består samfällighet av församlingar tillhörande olika pastorat, skall den kyrkoherde tillkommande rätten att deltaga avse den av församlingarnas kyrkoherdar som domkapitlet därtill förordnar.

I fråga om de administrativa organen har bestämmelserna om *kyrkorådet* gjorts till föremål för överarbetning och kommer på väsentliga punkter att överensstämma med kommunallagens föreskrifter angående den borgerliga kommunens styrelse. I fråga om kyrkorådets allmänna ställning och kyrkokommunala uppgifter har överarbetningen huvudsakligen varit av formell natur. Kyrkorådets uppgift att vara den ledande, initiativtagande och övervakande instansen i församlingsförvaltningen understrykes starkare än i gällande lag. Kyrkorådet skall med uppmärksamhet följa de frågor, som kan inverka på församlingens ekonomiska ställning, samt hos kyrkofullmäktige respektive kyrkostämma och hos församlingens övriga nämnder ävensom hos andra myndigheter göra de framställningar som finnes påkallade. Utöver dessa egentliga styrelsefunktioner skall kyrkorådet liksom enligt gällande lag tjänstgöra som allmänt berednings-, förvaltnings- och verkställighetsorgan. Kyrkorådet skall sålunda i princip vara sista instans för beredning av ärenden som skall företagas till avgörande av fullmäktige eller stämman. Vidare skall kyrkorådet handha församlingens drätsel samt — i den mån dessa uppgifter icke uppdragits åt annan — förvalta församlingens egendom, verkställa fullmäktiges och stämmans beslut och föra församlingens talan i mål och ärenden. I övrigt skall kyrkorådet fullgöra de uppdrag som fullmäktige eller stämman överlämnar till rådet. — Såvitt gäller kyrkorådets församlingsvårdande befogenheter har, såsom längre fram i denna översikt sägs, i lagförslaget särskilt framhållits rådets uppgift att ha omsorg om församlinglivet och med uppmärksamhet följa dess utveckling.

Beträffande kyrkorådets *sammansättning* innebär förslaget att kyrkoherden icke längre skall vara självskriven ordförande men väl självskriven ledamot i rådet. Bland ledamöterna utser fullmäktige respektive stämman en ordförande och en vice ordförande att tjänstgöra under mandattiden för de invalda ledamöterna. Antalet ledamöter, som enligt gällande lag är bestämt till högst elva, är enligt förslaget icke maximerat.

Såvitt gäller kyrkorådets *arbetsformer* märkes att suppleanterna i rådet skall underrättas om rådets sammanträden. Justering av kyrkorådets protokoll skall verkställas av ordföranden jämte minst en därtill utsedd leda-

mot av rådet. Kyrkorådet skall på lämpligt sätt kungöra var och på vilka tider till rådet ställda framställningar och övriga handlingar emottages. Dess skriftväxling ombesörjes av ordföranden eller under hans inseende.

Möjlighet har öppnats för församling att liksom den borgerliga kommunen ordna sin *kassaförvaltning* och räkenskapsföring på annat sätt än genom en årligen tillsatt kassaförvaltare. Församlingen kan sålunda överlämna ifrågavarande förvaltningsbestyr till en särskilt anställd befattningshavare eller till bank, borgerlig kommun el. dyl. En konsekvens härav är att det speciella garantiansvar för omhänderhavda medel, som för närvarande gäller för kyrkorådets ledamöter, icke fått någon motsvarighet i förslaget till lag om församlingsstyrelse. I stället har efter mönster i kommunallagen intagits en erinran om det ansvar som enligt allmän lag är förenat med uppdraget som ledamot av kyrkorådet.

Förslaget till lag om församlingsstyrelse innefattar vidare möjlighet att till kyrkorådet *centralisera medelsförvaltning* som tillkommer församlingens särskilda nämnder och styrelser.

Slutligen har i förslaget intagits bestämmelser om *delegationsrätt* för kyrkorådet. Bestämmelserna härom innebär att kyrkorådet må, om fullmäktige respektive stämman så beslutar, uppdraga åt avdelning eller ledamot av rådet eller åt en församlingens tjänsteman att å kyrkorådets vägnar fatta beslut i vissa grupper av ärenden, vilkas beskaffenhet skall anges i fullmäktiges eller stämmans beslut. Beslut som fattas på grund av dylik delegation skall anmälas vid kyrkorådets nästa sammanträde. Framställningar och yttranden till fullmäktige eller stämman skall dock alltid beslutas av kyrkorådet samfällt.

I motsats till gällande lag men i överensstämmelse med kommunallagen innehåller förslaget till lag om församlingsstyrelse en viss reglering av verksamhetsformerna för de *nämnder* som församling utan föranledande av bestämmelser i specialförfattning kan tillsätta för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr. Regleringen ansluter sig till motsvarande bestämmelser för kyrkorådet, dock utan att vara så ingående som dessa. Även föreskrifterna om proportionellt val göres tillämpliga på val av sådana nämnder.

Beträffande vissa frågor, som är gemensamma för beslutande och administrativa organ, innebär kommitténs förslag följande.

För *valbarhet* till kyrkorådet eller annan församlingens nämnd uteslutes sådan i församlingens tjänst anställd befattningshavare som förestår någon kyrkorådet eller nämnden underställd förvaltning. I övrigt uppställer förslaget icke några hinder för församlingens befattningshavare att utöva förtroendeuppdrag. Den obehörighetsgrund, som enligt gällande lag hänförs till befattningshavares redovisningsskyldighet, försvinner sålunda.

Det nuvarande speciella valbarhetsvillkoret att endast den som kan anses vilja främja församlingslivet må väljas till ledamot eller suppleant i kyrkorådet har — enär villkoret i praktiken visat sig vara utan betydelse — icke givits någon uttrycklig motsvarighet i lagförslaget.

Den gällande ovillkorliga rätten för tjänsteman att avsäga sig förtroendeuppdrag i församling, liksom avsägelse-rätten för den som innehaft uppdrag under minst fyra år föreslås likaledes skola upphöra. Blott den som fyllt sextio år skall med ovillkorlig verkan kunna avsäga sig sitt uppdrag. I övriga fall ankommer det på fullmäktige respektive stämman att pröva gjorda avsägelser.

Föreskrifterna om *kallelser och tillkännagivanden* har anpassats efter kommunallagens motsvarande bestämmelser. Kungörelse om fullmäktig-sammanträde och stämma skall minst en vecka dessförinnan anslås å en av församlingen på lämplig plats anordnad anslagstavla (församlingens anslagstavla) och, om fullmäktige eller stämman så beslutat, även annorstädes inom församlingen samt införas i en eller flera ortstidningar. Kungörelse om fullmäktigesammanträde skall dessutom senast fyra dagar före sammanträdet delges envar fullmäktig. I stället för att formligen delges kan kungörelsen tillställas fullmäktig med posten. För brådskande ärenden medges kortare kungörelsetid.

Å församlingens anslagstavla skall jämväl anslås tillkännagivande om justering av fullmäktiges, stämmas och nämnders protokoll. Från anslagsdagen börjar besvärstiden löpa.

Kommunallagens allmänna *jävsregel* har överförts till förslaget till lag om församlingsstyrelse. Regeln innebär förbud för fullmäktig, stämmodeltagare och ledamot av församlings nämnd att deltaga i behandling av ärende som personligen rör honom eller någon sådan honom närstående som sägs i 4 kap. 13 § 2 p. rättegångsbalken om jäv emot domare.

Bestämmelserna om församlingens arkivvård har omarbetats. Enligt förslaget äger församling besluta att de olika församlingsorganens arkivalier skall överlämnas till pastor för att förvaras bland kyrkans handlingar. Om sådant beslut icke meddelas, skall arkivalierna vårdas och förtecknas av vederbörande församlingsorgans ordförande med rätt — beträffande fullmäktige, stämma och särskilda nämnder — att till kyrkorådet för vård och förtecknande överlämna de handlingar som icke erfordras för det löpande arbetet.

Utförliga regler har föreslagits i fråga om *församlingens drätsel*. Sålunda har i överensstämmelse med kommunallagens systematiska uppställning i förslaget till lag om församlingsstyrelse bestämmelserna om bland annat utgifts- och inkomststat, fondbildning, lånerätt, medelsförvaltning och revision sammanförts till ett kapitel. Dessa bestämmelser har i allt väsentligt utformats efter mönster av motsvarande regler i kommunallagen.

Bland de inledande bestämmelserna i detta kapitel har intagits föreskrifter om *skydd för församlingens förmögenhet*, nämligen dels ett allmänt förbud mot förbrukning av förmögenheten och dels redan nu gällande bestämmelser om användning av medel som församling uppburit såsom vederlag för anläggningstillgång eller på grund av försäkring av sådan tillgång. Det

inledande avsnittet innehåller vidare bland annat den regeln att beslut om anslag, som skall täckas genom utdebitering under mer än fem år, skall underställas länsstyrelsens prövning.

Beträffande *utgifts- och inkomststaten* föreslås i överensstämmelse med kommunallagen att på utgiftssidan respektive inkomstsidan skall upptagas det belopp vartill nästföregående års underskott respektive överskott uppgår enligt avslutade räkenskaper, medan enligt nuvarande bestämmelser församling äger upptaga *antingen* det löpande årets beräknade brist eller behållning *eller* nästföregående års bokförda brist eller behållning. Förnyat beslut om reservation av anslag behöver icke såsom nu fattas i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. De olika nämndernas specialförslag rörande utgifter och inkomster skall avlämnas till kyrkorådet före den 1 september, där ej annan tid bestäms av kyrkorådet.

Kommunallagens bestämmelser om *fondbildning*, vilka redan enligt nuvarande lag gäller även för församlingarna, har infogats i förslaget till lag om församlingsstyrelse.

De föreslagna reglerna om församlings *lånerätt* innebär väsentliga ändringar i förhållande till nuvarande regler. Enligt gällande rätt äger församling att — utan Kungl. Maj:ts medgivande — upptaga lån motsvarande sammanlagt hälften av församlingens fordran å avgifter hos statsverket enligt 60 § lagen om församlingsstyrelse. Storleken av denna fordran hos statsverket är beroende av bland annat utdebiteringen inom församlingen, varför lånerätten är reglerad efter skattetryckets höjd. I stället föreslås att den underställningsfria lånerätten skall grundas på enbart skatteunderlaget i församlingen. Församling må enligt förslaget upptaga lån till belopp motsvarande en utdebitering av en krona per skattekrona. Lån som här avses skall återbetalas inom fem år. Med tanke särskilt på de småförsamlingar, där denna enkronasregel icke skulle komma att innebära en tillfredsställande lånerätt, har regeln kompletterats med en bestämmelse som ger församling möjlighet att hos Kungl. Maj:t begära en generell utökning av lånerätten. — Lån som upptagits enligt bestämmelserna om den fria lånerätten skall återbetalas inom fem år och skall, om lånetiden är mer än ett år, årligen avbetalas. Församlingarna får nyttja sina fonder utan att detta, såsom för närvarande är fallet, skall inkräkta på den fria lånerätten.

I fråga om *medelsförvaltningen* utsträcker de nu blott för kyrkoråd gällande reglerna om medels förvaring och placering att avse medelsförvaltande organ över huvud. Någon skillnad göres icke mellan fondmedel och andra medel.

Vad angår redovisning för medlen har det ledande finansorganets — kyrkorådets — ansvar för församlingens samlade bokföring starkare understukits än i gällande bestämmelser. Sålunda skall medelsförvaltande nämnd föra räkenskaper i enlighet med av kyrkorådet givna anvisningar. Dylig nämnd skall före den 1 mars, där ej kyrkorådet bestämmer annan tid, av-

lämna redovisning till kyrkorådet för sin förvaltning under nästföregående kalenderår. Därefter skall kyrkorådet inom tid, som fullmäktige respektive stämman beslutar, dock alltid före den 1 april, sammanfatta och avsluta församlingens räkenskaper för kalenderåret.

Det nuvarande minimiantalet *revisorer* höjes från två till tre. Om innehållet i revisionsberättelse meddelas vissa bestämmelser. Bland annat stadgas att berättelsen skall utmynna i ett bestämt till- eller avstyrkande av ansvarsfrihet. Dechargefrågan skall behandlas vid fullmäktigesammanträde respektive stämma senast i juni månad.

Skyldigheten att *underställa* vissa beslut Kungl. Maj:ts prövning har begränsats. Bland annat skall såsom redan nämnts beslut om anslag, som skall täckas genom utdebitering under mer än fem år, underställas icke Kungl. Maj:ts utan länsstyrelsens prövning.

Besvärreglerna har i betydande utsträckning anpassats efter kommunalagens motsvarande bestämmelser. Det fastslås att besvär kan anföras — förutom över fullmäktig- och stämmobeslut — över beslut av församlingens nämnder i allmänhet, icke blott över kyrkoråds beslut. Tiden för anförande av besvär har bestämts till tre veckor och räknas från dagen för tillkännagivandet av protokolljustering å församlingens anslagstavla.

Beträffande *besvärmyndigheterna* innebär förslaget den betydelsefulla ändringen att besvär över beslut av kyrkofullmäktige eller kyrkostämma alltid skall, där ej annat är särskilt föreskrivet, anföras hos länsstyrelsen. Såvitt gäller dylika beslut kommer sålunda domkapitlet som regel icke längre att vara besvärmyndighet. I fråga om besvär över beslut av kyrkoråd eller annan församlingens nämnd blir liksom för närvarande målets beskaffenhet avgörande för om målet skall upptagas och prövas av länsstyrelsen eller domkapitlet. Till domkapitlets prövning hänföres enligt förslaget beslut av utpräglat kyrklig natur, nämligen beslut om *dels* åtgärder till främjande av gudstjänstlivet och den kyrkliga förkunnelsen i övrigt, under förutsättning att åtgärden icke innebär användning av utdebiterade medel, *dels* upplåtelse av gudstjänstlokal eller gravplats, *dels* slutligen utseende eller entledigande av befattningshavare vid gudstjänstlokal och begravningsplats eller disciplinär åtgärd mot sådan befattningshavare. För övriga beslut av kyrkoråd och andra nämnder blir länsstyrelsen besvärmyndighet, där ej annat är särskilt föreskrivet.

B. Församlingens kompetens

Församlingens olika uppgifter har i förslaget till lag om församlingsstyrelse angetts genom allmänna samlingsrubriker enligt i huvudsak samma metod som kommit till användning i den gällande lagen om församlingsstyrelse. Uppräkningen är avsedd att ange den yttre gränsen för församlings verksamhet.

I fråga om de särskilda angelägenheter som församling har att vårda föreslår kommittén att befattningen med folkbiblioteksväsendet skall upphöra. Upprättande och underhåll av församlingsbibliotek skall sålunda icke längre vara en församlingsangelägenhet.

Kommittén föreslår vidare att Kungl. Maj:t tillerkännes rätt att för särskilt fall förordna att vården om begravningsplats i församling skall tillkomma den borgerliga kommunen.

I övrigt har kommittén icke avsett att i sak göra någon ändring beträffande församlingens kompetens sådan denna anges i 2 § i den nuvarande lagen om församlingsstyrelse. Kommittén har emellertid sökt att genom en omformulering finna adekvatare uttryck för församlingens olika verksamhetsgrenar. I anslutning härtill har kommittén till särskilt övervägande upptagit frågan om vad som inrymmes under det i den gällande lagen om församlingsstyrelse förekommande uttrycket åtgärder till främjande av församlingsvården. Kommittén har lämnat anvisning på de viktigaste typfallen av hithörande åtgärder. Den församlingsvårdande verksamheten har i förslaget beskrivits såsom särskilda åtgärder till främjande av gudstjänstlivet och den kyrkliga förkunnelsen i övrigt samt den kristna kärleksverksamheten och ungdomsvården.

C. Kyrkorådet

Enligt gällande lag har kyrkorådet den dubbla uppgiften att handha omvårdnaden om församlingens liv och vara församlingens främsta administrativa och ekonomiska organ. Kommittén har övervägt frågan om en uppdelning av detta kyrkorådets nuvarande verksamhetsområde på så sätt att de angelägenheter som är av övervägande kyrklig natur hänfördes till ett organ samt de övriga bestyren — främst den ekonomiska förvaltningen — tilldelades ett annat. Kommittén har emellertid icke funnit skäl föreslå en sådan uppdelning utan anser att kyrkorådets ställning som det centrala organet för alla förekommande ärenden i församlingen bör bibehållas.

Såvitt gäller kyrkorådets församlingsvårdande befogenheter har kommittén velat särskilt betona kyrkorådets uppgift att vara det ledande organet för det andliga livet i församlingen. Fördenskull har, såsom redan förut antytts, i det lagrum i lagförslaget som behandlar kyrkorådets kompetens intagits en bestämmelse av innehåll att kyrkorådet skall ha omsorg om församlingens liv och med uppmärksamhet följa dess utveckling.

Såsom redan nämnts föreslås att kyrkoherden icke längre skall vara självskriven ordförande i kyrkorådet men väl självskriven ledamot av rådet.

I moderförsamlingens kyrkoråd kommer kyrkoherden enligt förslaget att sakna ersättare. I annexförsamlingens kyrkoråd må emellertid kyrkoherden förordna en i pastoratet tjänstgörande präst att vara ledamot i kyrkoherdens ställe. Sådant förordnande skall avse mandattiden för kyrkorådets övriga ledamöter.

En särbestämmelse har meddelats angående det självskrivna ledamotskapet i samfällighets kyrkoråd, då samfälligheten består av församlingar tillhörande olika pastorat. Här skall domkapitlet förordna en av församlingarnas kyrkoherdar att vara ledamot och en annan av kyrkoherdarna att då han är förhindrad inträda i hans ställe. Detsamma skall gälla där eljest församlingar tillhörande olika pastorat har gemensamt kyrkoråd.

D. Formerna för handläggning av gemensamma ärenden

Enligt gällande lag handlägges angelägenheter, som är gemensamma för två eller flera församlingar, på i stort sett enahanda sätt som de enskilda församlingsangelägenheterna. Den kyrkliga samfälligheten är sålunda organisatoriskt uppbyggd på samma sätt som en församling, med kyrkofullmäktige eller kyrkostämma som beslutande organ och ett samfällt kyrkoråd som förvaltnings- och verkställighetsorgan. Och då samfällighet icke bildats för vården om de gemensamma angelägenheterna, handlägges dessa av gemensam kyrkostämma och eventuellt ett gemensamt kyrkoråd. Denna ordning har i princip bibehållits i förslaget till lag om församlingsstyrelse. För de fall då gemenskapen mellan församlingarna inskränker sig till vissa begränsade uppgifter innebär förslaget emellertid vissa ändringar i den nuvarande regleringen.

Beträffande flerförsamlingspastoraten, där för närvarande pastoratsangelägenheterna såsom gemensamma för pastoratets församlingar handlägges av gemensam kyrkostämma med församlingarna (pastoratsstämma), föreslår kommittén att beslutanderätten i dessa angelägenheter skall tillkomma ett organ av delegerade, utsedda av kyrkofullmäktige eller kyrkostämman i församlingarna. För genomförande av ett sådant delegeradesystem har föreskrivits att flerförsamlingspastorat skall vara *obligatorisk* samfällighet för vården om pastoratsangelägenheterna. Flerförsamlingspastorat blir därigenom en huvudtyg av de s. k. partiella samfälligheterna, d. v. s. de samfälligheter som har att vårda endast viss eller vissa angelägenheter, medan övriga angelägenheter ankommer på församlingarna var för sig.

Vad angår organisationen i de samfälligheter, vilkas bildande beror på Kungl. Maj:ts beslut i varje särskilt fall, föreslår kommittén ett motsvarande delegeradesystem så snart samfälligheten är partiell.

Enligt förslaget kommer sålunda beslutanderätten i de partiella samfälligheterna att utövas av delegerade (»församlingsdelegerade»), utsedda av de särskilda församlingarna, medan beträffande övriga samfälligheter — de totala samfälligheterna, varmed kommittén avser sådana som omfattar alla ekonomiska angelägenheter — den nuvarande ordningen föreslås bibehållen och beslutanderätten alltså fortfarande skall tillkomma de genom direkta val utsedda kyrkofullmäktige för samfälligheten.

För de fall då gemenskapen mellan församlingar är av så ringa omfatt-

ning att en samfällighetsbildning skulle komma att medföra en överorganisation, har den gällande ordningen med gemensam kyrkostämma utan samfällighetsbildning bibehållits.

Beträffande förvaltnings- och verkställighetsorganet för gemensamma angelägenheter föreslår kommittén ingen ändring. I samfälligheterna skall som hittills finnas ett samfällt kyrkoråd. Flerförsamlingspastoraten bibehåller sina pastoratskyrkoråd. Och i övrigt kan församlingar utan samfällighetsbildning liksom för närvarande förena sig om ett gemensamt kyrkoråd för vård om viss eller vissa angelägenheter.

Såvitt gäller kyrkoråden i de särskilda i en samfällighet ingående församlingarna föreslår kommittén att församling alltid skall ha möjlighet att bibehålla sitt kyrkoråd. Den nuvarande formen av total samfällighetsbildning, som innebär att församlingarna saknar egna organ, skall enligt förslaget icke vidare kunna tillskapas.

De av kommittén föreslagna *bestämmelserna för Stockholmsförsamlingarna* skiljer sig från dem i förslaget till allmän församlingsstyrelselag främst i fråga om formerna för *handläggning av gemensamma angelägenheter*. Å andra sidan motsvarar lagförslaget i dessa delar i sina huvuddrag gällande bestämmelser för Stockholms del. Sålunda har församlingsdelegerade bibehållits och bestämmelserna om såväl deras antal som fördelning på de särskilda församlingarna föreslås oförändrade. Däremot finner kommittén att behov av suppleanter för delegerade inte förefinnes, och vidare föreslås att mandattiden för delegerade skall — liksom beträffande landet i övrigt — sammanfalla med kyrkofullmäktiges mandattid.

I fråga om *förvaltning och verkställighet* har det förvaltande organet, berednings- och ekonomiutskottet, fått samma centrala kyrkokommunala ställning som kyrkoråd i andra samfälligheter.

Vad beträffar *arkivvården* anser kommittén det inte vara erforderligt att upptaga några mot föreskrifterna i förslaget till allmän församlingsstyrelselag svarande bestämmelser utan hänvisar blott till arkivstadgan för Stockholm.

De särbestämmelser som kommittén funnit erforderliga för samfälligheten i *Göteborg* har upptagits i en särskild lag om kyrklig samfällighet i denna stad.

* * *

De av kommittén framlagda förslagen har varit föremål för omfattande remissbehandling. Sedan Kungl. Maj:t även beslutat inhämta 1957 års allmänna kyrkomötes yttrande över förslaget till lag om församlingsstyrelse, såvitt bland annat avsåg de däri berörda frågorna om kyrkoherdens självskrivenerhet i kyrkorådet samt om kyrkorådets församlingsvårdande uppgifter, har kyrkomötet i skrivelse den 4 oktober 1957 yttrat sig över dessa spörsmål och dessutom i anledning av väckta motioner uttalat sig beträf-

fande vissa andra delar av förslaget. Vid skrivelsen har kyrkomötet fogat kyrkolagsutskottets i ärendet avgivna betänkande (nr 17).

Den av kommittén företagna översynen av församlingsstyrelselagstiftningen har i stort sett fått ett gott mottagande. De flesta remissinstanserna har vitsordat, att kommitténs arbete är präglad av noggrannhet och i många delar mycket förtjänstfullt. Några invändningar av betydelse har icke rests mot den anpassning av huvudsakligen formell natur, som i åtskilliga hänseenden gjorts efter KL. I nämnen, vilka icke direkt beröres av KL, har flera remissmyndigheter — främst kyrkliga — hävdad att kommittén ej tillräckligt beaktat de kyrkliga förhållandena. Detta gäller särskilt frågorna om församlingens kompetens, kyrkorådets församlingstvårdande uppgifter och kyrkoherdens ställning.

4. Propositionens huvudsakliga innehåll

I sak ansluter sig propositionen i allt väsentligt till församlingsstyrelsekommitténs förslag. Endast på några punkter förekommer avvikelser från vad kommittén förordat.

Sålunda föreslås i propositionen, att lagstiftningen på ifrågavarande område innefattas i en enda lag för hela riket.

Medan kommittén förutsatt, att den gemensamma kyrkostämman i vissa fall skall bibehållas såsom beslutande organ, föreslås i propositionen den gemensamma kyrkostämman helt avskaffad; församlingar skall dock alljämt äga tillsätta ett gemensamt kyrkoråd.

I fråga om de på kyrkorådet ankommande rent kyrkliga uppgifterna har kommittén för sin del föreslagit, att dessa ej anges i den nya församlingsstyrelselagen på annat sätt än genom ett allmänt hållet stadgande om att rådet skall ha omsorg om församlinglivet och med uppmärksamhet följa dess utveckling. I propositionen har den ändringen vidtagits i kommitténs förslag att kyrkorådets uppgift anges vara att ha omsorg om församlinglivet och verka för dess utveckling.

Kommittén har beträffande arkivvården föreslagit bestämmelser, som anpassats efter motsvarande föreskrifter i kommunallagen, medan i propositionen föreslås, att den gällande ordningen om förvaring av kyrkliga arkivalier bibehålles.

Utformningen av besvärreglerna avviker i propositionen så till vida från kommitténs förslag, att besvär över kyrkokommunala beslut skall anföras hos länsstyrelsen, som har att inhämta domkapitlets yttrande före avgörandet.

Den nya lagen om församlingsstyrelse jämte följdförfattningar är avsedd att i sin helhet träda i kraft den 1 januari 1963.

Utskottet

A. Allmänna synpunkter

Under senare år har betydelsefulla reformer ägt rum på kommunallagstiftningens område. Reformerna, som syftat till att anpassa denna lagstiftning efter de ändrade förhållanden utvecklingen medfört, har icke omfattat de kyrkliga kommunerna. Det är emellertid självfallet av värde, att även dessa kommuner får bedriva sin verksamhet under former, som motsvarar nutida krav. Det i propositionen framlagda förslaget är avsett att ge församlingsstyrelselagstiftningen en tidsenlig avfattning. Förslaget innebär bland annat att åtskilliga bestämmelser i 1953 års kommunallag, vilka tillämpats under flera år och därvid befunnits ändamålsenliga, överföres till den kyrkligt kommunala lagstiftningen. Utskottet ansluter sig till grundtanken i förslaget, att möjlighet bör ges församlingen att på det kyrkokommunala området tillgodogöra sig de fördelar, som är förbundna med den nya kommunallagstiftningen. I andra avseenden — såsom i fråga om församlingens kompetens, kyrkorådets församlingsvårdande uppgifter och föreskrifter rörande kyrkliga samfälligheter — har de nu gällande bestämmelserna blivit i propositionen omarbetade och förtydligade. Förslaget härutinnan finner utskottet principiellt sett väl avvägt. Utskottet biträder även propositionens förslag, att lagstiftningen på förevarande område innefattas i en enda lag för hela riket.

De i propositionen framlagda förslagen är således enligt utskottets mening väl ägnade att läggas till grund för ny lagstiftning på området. Till spörsmål av mera allmän räckvidd ävensom till frågor som i övrigt upptagits i motionerna återkommer utskottet i det följande.

B. Församlings kompetens

En av de viktigaste uppgifterna vid utarbetandet av förslaget till församlingsstyrelselag har varit att söka uppnå en klarare gräns mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunens kompetensområden. Det sätt, på vilket detta spörsmål lösts i förslaget, finner utskottet vara tillfredsställande. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag, att församlingens kompetens i första hand anges genom ett allmänt hållet stadgande i nära anknytning till motsvarande bestämmelse i kommunallagen samt att detta stadgande, såsom enligt gällande rätt, fullständigas genom en uppräkningslista av de olika grupperna av särskilda församlingsangelägenheter.

Vad angår denna uppräkningslista finner utskottet lämpligt, att de särskilda angelägenheterna — i synnerhet såvitt avser församlingsvården — bestäm-

mes i tämligen vida formuleringar med angivande endast av den yttre gränsen för församlingens verksamhet. Härigenom skapas möjlighet att fortlöpande anpassa verksamheten efter samhällsutvecklingen.

Några kompetenskonflikter synes icke behöva befaras, när det gäller sådana typiskt kyrkliga angelägenheter som anskaffande av och vård om kyrka, begravningsplats, församlingshus, tjänstebostäder och annan för kyrkligt ändamål avsedd egendom. Vad nu sagts torde även äga sin giltighet i fråga om församlingsvården i inskränkt bemärkelse, det vill säga vad som har samband med främjande av gudstjänstlivet, den prästerliga förkunnelsen och de kyrkliga handlingarna.

Då det gäller församlingsvården i mera vidsträckt bemärkelse kan däremot gränsdragningsproblem uppstå. Verksamheten berör nämligen här i stor utsträckning områden, inom vilka den borgerliga kommunen kommit att överta och handha ett flertal uppgifter, som ursprungligen ombesörjts av församlingen, såsom skolundervisning, barnavård, sjukvård och socialvård. Svårigheterna blir särskilt framträdande vid gränsdragningen mellan den kyrkliga diakonien och det borgerliga samhällets socialvård. Förutsättningen för att en verksamhet, varom här är fråga, skall falla inom församlingens kompetens finner utskottet lika med departementschefen vara, att verksamheten utgör ett led i det kyrkliga arbetet med syfte att ge en kristen omvårdnad eller en kristen fostran samt att denna religiösa karaktär i det enskilda fallet är otvetydigt ådagalagd. Dessa allmänna synpunkter äger sin giltighet även vid angivande av ramen för församlingens verksamhet bland barn och ungdom. Under hänsyn tagen till enahanda synpunkter, som nyss sagts, har departementschefen i propositionen närmare angivit området för församlingsvården i vidsträckt bemärkelse. De riktlinjer, som härutinnan uppdragits, är enligt utskottets mening väl avvägda och ägnade att tjäna som vägledning vid den praktiska tillämpningen. Exempelen kan dock ej anses uttömmande. Andra former av sådan verksamhet, som församling äger driva eller stödja med utdebiterande medel, kan väl tänkas förekomma. En förutsättning är dock att ovan återgivna villkor uppfylles.

Mot bakgrunden av det sagda är uppenbart, att den egentliga nykterhetsvården icke rymmes inom församlingens kompetens. Emellertid vidtages av skilda organisationer nykterhetsfrämjande åtgärder även utanför den egentliga nykterhetsvårdens ram. Exempelvis hålles föredrag och bedrivs annat upplysningsarbete bland konfirmander i syfte att förebygga bruket av alkoholhaltiga drycker. En form av sådan verksamhet åsyftas i motionen II: 771. Enligt utskottets mening bör hinder icke möta för församling att stödja dylik verksamhet blott den uppfyller de allmänna krav, för vilka tidigare redogjorts.

Mot det i propositionen framlagda förslaget att överföra folkbiblioteks-

väsendet i dess helhet till den borgerliga kommunen har utskottet icke någon erinran. Arbetet härmed torde i allmänhet ej behöva bli tidsödande. Praktiska svårigheter kan uppstå vid överförandet av några större församlingsbibliotek. Detta torde särskilt bli fallet med några bibliotek i Stockholm. Utskottet vill framhålla, att hinder icke bör möta för församlingen att fram till tidpunkten för det slutliga överförandet av församlingsbiblioteket sörja för dess förnyelse i sådan omfattning, att luckor i bokbeståndet ej uppstår. I propositionen har uppmärksamats de problem, som är förknippade med överförandet av de större biblioteken. En övergångsbestämmelse har framlagts, som bemyndigar Kungl. Maj:t att, om så erfordras, meddela närmare föreskrifter med avseende å den nya lagens ikraftträdande. Härigenom anser utskottet — som förutsätter att dessa biblioteks speciella förhållanden blir tillbörligen beaktade av Kungl. Maj:t — att syftet med den i motionen II: 760 gjorda hemställan kan tillgodoses. Något lagstadgande av det innehåll motionen anger finner utskottet därför icke påkallat.

Att vården om församlingsbiblioteken överföres till den borgerliga kommunen medför självfallet icke att församlingarna betages möjligheten att, om de så önskar, inneha och med utdebiterade medel förnya ett handbibliotek att nyttjas såsom ett led i det egentliga församlingsarbetet samt i en härvid bedriven etisk och kristen bildningsverksamhet bland församlingens medlemmar.

Beträffande begravningsplatserna ansluter sig utskottet till den av propositionen omfattade meningen, att anskaffandet och vården av dem bör ankomma på församlingarna. I likhet med departementschefen finner utskottet emellertid ändamålsenligt med en regel, som möjliggör att vården för visst fall kan överflyttas på den borgerliga kommunen. Utskottet förutsätter att denna möjlighet begagnas endast då synnerliga skäl föreligger och under iakttagande av tillbörlig pietet. Uppenbart är att sådan överflyttning icke får ske av kyrkogård omkring sockenkyrkan. Då fråga uppkommer om ett överflyttande är naturligt att församlingens egen inställning vinner beaktande. En särskild bestämmelse av innehåll, att församlingens medgivande kräves för åtgärden, finner utskottet under sådana förhållanden ej erforderlig. Utskottet har därför avstyrkt det i motionen II: 765 framställda yrkandet härom. Syftet med den i samma motion gjorda framställningen om lagstadgande att kyrkogård, varå sockenkyrkan är belägen, skall bevaras i församlingens förvaltning, anser utskottet tillgodosett med vad utskottet ovan uttalat.

I fråga om den lokala begränsningen av församlingens kompetens biträder utskottet de av departementschefen härutinnan gjorda uttalandena.

Ehuru propositionen åsyftar att ge en klarare gräns än den nuvarande mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunens kompetensområden

är det emellertid naturligt att i lagtext och motiv i huvudsak endast de allmänna riktlinjerna uppdrages. Gränsdragningsproblem kan därför alltså uppstå vid den praktiska tillämpningen. Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att utskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 25 vid 1960 års riksdag framhöll betydelsen av att vid en revision av den kyrkligt kommunala lagstiftningen former skapades för en samverkan mellan de skilda kyrkliga och borgerliga organen i ekonomiska frågor. Det förslag till sådan samverkan, som propositionen upptager, är avsett att tillgodose det sålunda uttalade önskemålet.

Den föreslagna samverkan är främst avsedd att skapa förutsättningar för en gemensam budgetberedning och möjliggöra en inbördes avvägning av de skilda borgerliga och kyrkliga behoven. Emellertid synes den med fördel kunna omfatta även de spörsmål, som äger samband med tillämpningen av kompetensreglerna för den borgerliga och den kyrkliga kommunen. Stora fördelar står att vinna, om överenskommelse i hithörande frågor kan träffas mellan de båda kommunerna. Sålunda har i Stockholm mellan representanter för staden och församlingarna den 1 december 1959 nåtts en uppgörelse, vari förordas enhetliga kompetensregler avsedda att tillämpas från den nya lagens ikraftträdande. Genom åtgärder av sådant slag kan bland annat direkta kompetenskonflikter förebyggas. Vidare undvikes att anslag för samma ändamål beviljas en inrättning eller organisation från både den borgerliga och den kyrkliga kommunen liksom att en verksamhet, som i och för sig är av beskaffenhet att kunna erhålla anslag, till följd av tvekan hos respektive kommun om behörigheten blir ställd utan bidrag. Det bör i detta sammanhang dock framhållas, att hinder icke kan anses föreligga att en organisation som i likhet med vad utskottet tidigare anfört verkar på två eller flera områden omfattande exempelvis bildnings- och nykterhetsverksamhet beviljas anslag, till en gren från den borgerliga kommunen och till en annan från församlingen. Utskottet finner det således värdefullt, att samverkan av ovan angiven omfattning kommer till stånd mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunen. Det bör eftersträvas, att denna samverkan sker under så smidiga former som möjligt och anpassas efter de skilda lokala förhållandena.

Mot bakgrund av det anförda har utskottet beslutat avstyrka de likalydande motionerna I: 650 och II: 760, i vilka hemställts, att någon föreskrift om samverkan icke upptages i lagen. Utskottet har icke heller ansett sig kunna tillstyrka att — såsom yrkats i motionen II: 768 — i kommunallagen införes en motsvarande bestämmelse om samverkan i ekonomiska frågor.

I fråga om församlingens kompetens vill utskottet avslutningsvis framhålla, att syftet med kompetensregleringen är att ange ramen för den verksamhet, som församling äger driva eller stödja med utdebiterade medel.

Genom att anlita kollektmedel, donerade medel eller andra frivilliga bidrag har församling möjlighet att verka utanför de gränser, som drages upp i församlingsstyrelselagen. Såsom allmänt villkor måste därvid uppställas, att en verksamhet till sin natur icke får vara främmande för församlingslivet.

C. Kyrkorådet och kyrkoherdens ställning m. m.

Kyrkorådet bör liksom hittills intaga en ledande och central ställning inom församlingslivet. En väsentlig förutsättning härför torde vara, att kyrkorådet ej blott får handlägga ärenden av utpräglat kyrklig natur utan även ombesörja administrativa och ekonomiska frågor av kyrkokommunal beskaffenhet. Utskottet anser därför i likhet med departementschefen, att en generell uppdelning av den på kyrkorådet ankommande förvaltningen på två skilda organ icke bör äga rum.

De bestämmelser, som enligt gällande rätt reglerar kyrkorådets rent kyrkliga uppgifter, har såsom otidsenliga utmönstrats ur förslaget till församlingsstyrelselag. Det materiella innehållet i bestämmelserna har av de sakkunniga ansetts böra inflyta i en ny kyrkolag. Utskottet finner det ändamålsenligt att de ersättes med ett allmänt hållet stadgande, som anger ramen för kyrkorådets församlingsvårdande uppgifter. Detta bör såsom departementschefen förordat ges den avfattningen, att kyrkorådet skall ha omsorg om församlingslivet och verka för dess utveckling.

De lagregler i förslaget, som anger kyrkorådets kyrkokommunala uppgifter, föranleder — utöver vad i inledningen anförts — icke något utskottets uttalande.

Enligt det i propositionen framlagda förslaget skall kyrkoherden väl vara självskriven ledamot av kyrkorådet men ej obligatoriskt dess ordförande; endast om han väljes därtill, skall han bekläda posten. Oaktat kyrkoherden icke valts till ordförande i kyrkorådet, skall han kunna begära sammanträde med rådet, om han för uppgivet ändamål gör framställning därom. Han bibehålles enligt propositionens förslag vid rätten att, ändå att han icke är röstberättigad å kyrkostämma eller ledamot av kyrkofullmäktige, närvara vid stämmans eller fullmäktiges sammanträden och därvid deltaga i överläggningarna, medan hans nuvarande rätt att framställa förslag upphör. Möjligheten enligt gällande lag att under samma förutsättning som nyss sagts utse kyrkoherden till kyrkostämmans eller kyrkofullmäktiges ordförande föreslås i propositionen tillika upphävd. Icke heller skall kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar äga påkalla hållande av kyrkostämma eller sammanträde med fullmäktige.

Enligt utskottets mening är den av propositionen omfattade ståndpunkten i fråga om kyrkoherdens ställning i kyrkorådet förenlig med gällande kyrkorätt. De saksäl som anförts till stöd för den föreslagna ändringen

finner utskottet bärande och förslaget härutinnan får anses lämpligt avvägt. Utskottet har därför beslutat avstyrka såväl de likalydande motionerna I: 622 och II: 746, i vilka kyrkoherden föreslagits vara i första hand icke valbar till ledamot av kyrkorådet och i andra hand väl valbar men icke självskriven ledamot, som de likalydande motionerna I: 644 och II: 761 samt I: 647 och II: 764, i vilka kyrkoherdens självskrivnenhet som ordförande i kyrkorådet föreslagits bibehållen.

I fråga om den i motionen II: 770 gjorda framställningen, att kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar bibehålles vid rätten att påkalla sammanträde med kyrkofullmäktige eller hållande av kyrkostämman, vill utskottet endast erinra om att det beslutande organet skall hålla minst tre sammanträden årligen, nämligen före utgången av juni månad, i oktober och före utgången av december månad. Detta antal får i och för sig anses tillfyllest för det ändamål, som åsyftas i motionen. Med hänsyn härtill och då sammanträde även eljest kan hållas, om bland annat kyrkorådet det begär, har utskottet beslutat avstyrka motionen.

Mot de ändringar som — enligt vad ovan redovisats — i övrigt föreslagits i propositionen i fråga om kyrkoherdens ställning i församlingen har utskottet icke någon erinran.

Enligt propositionens förslag skall såväl ordförande som vice ordförande i kyrkorådet väljas av fullmäktige eller å stämman. Principen står i överensstämmelse med vad som gäller beträffande presidiet i den borgerliga kommunens styrelse. Skäl har ej anförts i motionen II: 763 och sådana föreligger icke heller enligt utskottets mening som kan föranleda avsteg från en dylik ordning. Ifrågavarande motion har utskottet därför beslutat avstyrka.

För ledamotskap i kyrkoråd uppställs i gällande lag ett särskilt valbarhetsvillkor av innehåll, att endast den som kan anses vilja främja församlingslivet må väljas till ledamot eller suppleant i kyrkorådet. Församlingsstyrelsekommittén har uttalat, att enligt den tolkning stadgandet givits i rättspraxis har det fått karaktären av en anvisning till de väljande samt att det i övrigt kommit att sakna praktisk betydelse. Det syntes enligt kommittén riktigast att överlämna åt de väljande att avgöra vem som kunde anses lämplig att företräda dem i kyrkorådet. Kommittén upptog därför icke detta valbarhetsvillkor i sitt förslag. Icke heller i det uti propositionen intagna lagförslaget har ifrågavarande villkor givits någon uttrycklig motsvarighet. Emellertid har kyrkorådets verksamhet med avseende å församlingslivet kommit till direkt uttryck i lagförslaget. Med hänsyn till den avfattning stadgandet härom erhållit, finner utskottet självfallet att endast sådana personer, som har intresse för församlingslivets utveckling, bör inväljas i kyrkorådet. Då en anvisning härom till de väljande sålunda innefattas i själva kompetensbestämmelsen för kyrko-

rådet, anser utskottet något särskilt valbarhetsvillkor motsvarande det nu gällande icke behöva uppställas. Utskottet har därför redan på denna grund avstyrkt de likalydande motionerna I: 646 och II: 762.

D. Kyrkliga samfälligheter

Det i propositionen framlagda lagförslaget innehåller flera viktiga nyheter då det gäller samverkan mellan församlingar i gemensamma angelägenheter. I propositionen framhålles, att betydande fördelar står att vinna, om de kyrkligt ekonomiska angelägenheterna handhas av den större kommunala enhet, som en samfällighet utgör. Utskottet vill understryka vikten av att samfällighetsbildning kommer till stånd i vidgad utsträckning. Församlingarna bör, där så är möjligt, söka gå samman och bilda enheter med större ekonomisk bärkraft. Planeringen för framtida behov kan göras säkrare och mera långsiktig.

Beträffande flerförsamlingspastoraten finner utskottet propositionens förslag innebära betydande förbättring av de former, under vilka hithörande angelägenheter handhas. Utskottet vill särskilt framhålla vinsten av att pastoraten blir självständiga kommunala enheter och att ett representativt beslutande organ tillskapas, till följd varav de otidsenliga pastoratsstämmorna försvinner.

I propositionen föreslås, att församlingens åligganden beträffande folkbokföringen överföres till den nya specialkommunen. Någon ytterligare överflyttning av ärenden föreslås icke men rekommenderas äga rum på frivillighetens väg, om så befinnes lämpligt. Utskottet anser det angeläget, att överväganden sker om en sådan överflyttning av ekonomiska angelägenheter i samband med att den allmänna pastoratsindelningsreformen genomföres. En total ekonomisk samfällighet inom pastoratets ram torde ofta innebära betydande organisatoriska fördelar.

I betraktande av det nu anförda finner utskottet den form av samverkan, som innebär att ett gemensamt kyrkoråd utses utan att samfällighetsbildning kommer till stånd, icke särskilt ändamålsenlig. Utskottet förutsätter, att denna form mera sällan kommer till användning. I stället bör avtal slutas om handhavandet av den gemensamma angelägenheten, om detta är möjligt utifrån allmänna kommunalrättsliga grunder.

Vad gäller de representativa organen för samfälligheterna kan utskottet i allt väsentligt biträda de framlagda förslagen. Allteftersom tyngdpunkten i den ekonomiska förvaltningen kvarligger hos församlingen eller överflyttas till samfälligheten kommer de gemensamma angelägenheterna att handhas av delegerade, som utses av församlingarnas beslutande organ respektive av direkt valda fullmäktige. Detta förhållande bör särskilt beaktas om samfälligheten är i det närmaste total; steget bör då, såsom departementschefen anført, tagas fullt ut till total ekonomisk samfällighet.

I samband härmed bör de enskilda församlingarna få dispens från skyldigheten att utse egna fullmäktige.

I och med att en gemensam lag blir gällande för hela riket bör avvikelser från de allmänna bestämmelserna icke ifrågakomma, såvida icke tungt vägande skäl föreligger. Utskottet kan icke finna, att sådana skäl förebegrats för det i motionen II:705 väckta förslaget att tjänstgöringsperioden för de församlingsdelegerade i Stockholm förskjutes ett år i förhållande till vad som i propositionen föreslagits gälla för församlingsdelegerade i allmänhet. Utskottet har därför beslutat avstyrka motionen.

I Stockholm utses för närvarande suppleanter för församlingsdelegerade. Enligt propositionens förslag skall suppleanter icke förekomma för de delegerade vare sig i Stockholm eller annorstädes. Utskottet finner dock bärande skäl föreligga för att suppleantinstitutionen bibehålles i Stockholm. Därvid har utskottet särskilt beaktat att de delegerade i Stockholm har en starkt lokal anknytning och att flera församlingar kommer att representeras i samfälligheten av endast två delegerade. Ett undantag från de allmänna reglerna är därför enligt utskottets mening befogat i detta särskilda fall.

Vad slutligen angår den i propositionen föreslagna uppmjukningen av kompetensregeln för samfälligheten i Stockholm anser utskottet den vara smidig och ändamålsenlig. Någon erinran av principiell natur kan ej anföras mot den vidgade regeln. I likhet med departementschefen finner utskottet det närmast vara en intern kyrklig angelägenhet för stockholmsförsamlingarna, vilka uppgifter som skall handhas av samfälligheten. Den nya regeln synes också underlätta det ekonomiska samrådet mellan församlingarna och staden; ett gemensamt organ för församlingarna är av betydelse för detta samarbete.

E. Specialfrågor

Vad angår de föreslagna besvärreglerna anser utskottet ändamålsenligt, att prövningen av kyrkokommunala besvär i samtliga fall ankommer på länsstyrelsen. De kyrkliga intressena torde bli tillräckligt beaktade genom att domkapitlet i förekommande fall får avgiva yttrande. Det kan även erinras om att antalet besvärssärenden av här ifrågavarande slag för närvarande är mycket ringa.

Beträffande arkivvärden anser utskottet betydelsefullt, att de serier av kyrkokommunala arkivhandlingar som förvaras i kyrkoarkivet icke bryts. De måste nämligen med hänsyn till sin kontinuitet anses utgöra en värdefull tillgång. Utskottet tillstyrker därför propositionens förslag, att gällande ordning om förvaring behålles.

Mot behandlingen av övriga spörsmål, som i propositionen upptagits under specialmotiveringen till lagförslagen, har utskottet icke någon erinran.

Under hänvisning till vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

A. att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra företagas i det uti förevarande proposition, nr 70, framlagda förslaget till lag om församlingsstyrelse — i anledning av sagda proposition samt med avslag å motionerna I: 622 och II: 746, I: 644 och II: 761, I: 647 och II: 764, II: 763, I: 646 och II: 762, II: 770, I: 650 och II: 769, II: 768, II: 705 ävensom motionen II: 765, såvitt däri avses lagstadgande om villkor för överflyttande av vården om begravningsplats till borgerlig kommun, måtte för sin del antaga de i propositionen framlagda fyra lagförslagen med den ändringen i förslaget till lag om församlingsstyrelse att 25, 39 och 40 §§ detta förslag erhåller nedanstående, såsom utskottets förslag betecknade, lydelse:

Förslaget

till

Lag om församlingsstyrelse

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

25 §.

Sedan överläggningen — — — eller nej.

Ordföranden tillkännagiver — — — med klubbslag.

Begäres omröstning, — — — vid val.

Val av församlingsdelegerade, kyrkoråd och sådan församlingens nämnd, som sägs i 57 § 2 mom., samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 77 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

Val av församlingsdelegerade, *ävensom i Stockholms kyrkliga samfällighet suppleanter*, av kyrkoråd och sådan församlingens nämnd, som sägs i 57 § 2 mom., samt av revisorer och revisorssuppleanter, som avses i 77 §, så ock av två eller flera personer för särskild beredning av ärenden, som skola företagas till avgörande av kyrkofullmäktige, skall vara proportionellt, därest det begäres av minst så många väljande, som motsvara det tal, vilket erhålles, om samtliga väljandes antal delas med det antal personer valet avser, ökat med 1. Om förfarandet vid sådant proportionellt val är särskilt stadgat.

39 §.

1 mom. I Stockholms kyrkliga samfällighet bestämmes antalet församlingsdelegerade sålunda, att varje församling utser en delegerad och därutöver ytterligare en för varje påbörjat tjugutusental invånare i församlingen.

2 mom. Skola församlingsdelegerade — — — i 32 § 3 mom.

40 §.

1 mom. Församlingsdelegerade utses av kyrkofullmäktige i varje församling eller, om sådana icke finnas i församlingen, av kyrkostämman.

2 mom. I avseende å valbarhet till församlingsdelegerad, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 10 § stadgas om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock skall i Stockholm valbarhet vara inskränkt inom församling.

3 mom. Församlingsdelegerade väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige förrättats. Där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättats, skall valet dock ej avse längre tid än till utgången

1 mom. I Stockholms kyrkliga samfällighet bestämmes antalet församlingsdelegerade sålunda, att varje församling utser en delegerad och därutöver ytterligare en för varje påbörjat tjugutusental invånare i församlingen. *Suppleanter utses till lika antal som delegerade.*

1 mom. Församlingsdelegerade, ävensom i Stockholms kyrkliga samfällighet *suppleanter*, utses av kyrkofullmäktige i varje församling eller, om sådana icke finnas i församlingen, av kyrkostämman. *Sker ej val av suppleanter proportionellt, skall tillika bestämmas den ordning, i vilken suppleanterna skola inkallas till tjänstgöring.*

2 mom. I avseende å valbarhet till församlingsdelegerad, verkan av valbarhetens upphörande och rätt till avsägelse skall vad i 10 § stadgas om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock skall i Stockholm valbarhet vara inskränkt inom församling.

Vad om församlingsdelegerad är stadgat gäller ock om suppleant.

3 mom. Församlingsdelegerade och *suppleanter* väljas för fyra år, räknade från och med den 1 januari året näst efter det, då allmänna val av kyrkofullmäktige förrättats. Där val sker första gången och icke äger rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättats, skall valet dock ej avse längre tid än till ut-

av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Val av församlingsdelegerade förrättas i december månad näst före ingången av det år, då *deras tjänstgöringstid* börjar. Då valet förrättas av kyrkofullmäktige samma år allmänna val av fullmäktige ägt rum, utövas ordförandeskapet i de nyvalda fullmäktige intill dess ordförande blivit vald av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

Avgår församlingsdelegerad före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, anställes fyllnadsval för den återstående delen av sagda tid.

gången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Valet förrättas i december månad näst före ingången av det år, då *tjänstgöringstiden* börjar. Då valet förrättas av kyrkofullmäktige samma år allmänna val av fullmäktige ägt rum, utövas ordförandeskapet i de nyvalda fullmäktige intill dess ordförande blivit vald av den som fullmäktige därtill särskilt utsett.

Avgår församlingsdelegerad före den bestämda tjänstgöringstidens utgång, anställes fyllnadsval för den återstående delen av sagda tid; *dock skall i Stockholms kyrkliga samfällighet för delegerad, som utsetts vid proportionellt val, inkallas den suppleant, som enligt den mellan suppleanterna bestämda ordningen bör inträda, och skall den sålunda inkallade tjänstgöra under den tid, som återstått för den avgångne.*

B. att motionerna

1. II: 760;

2. II: 771; samt

3. II: 765, såvitt däri avses förvaltningen av kyrkogård varå sockenkyrkan är belägen,

mätte anses besvarade genom vad utskottet ovan anført och hemställt.

Stockholm den 18 maj 1961

På konstitutionsutskottets vägnar:

BENGT ELMGREN

Närvarande:

från första kammaren: herrar Elmgren, Damström, Ollén, Olsén, Sveningsson, Erik Olsson, Hedblom, Carl Albert Anderson*, Källqvist* och Harald Pettersson; samt

från andra kammaren: herrar Adamsson, Larsson i Luttra, Nilsson i Östersund, Hammar*, Alemyr*, Hamrin i Jönköping, Svenungsson, Hedin, Zetterberg och Johansson i Trollhättan.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservationer:

A) avseende regleringen i 2 § förslaget till lag om församlingsstyrelse av frågan om *församlings kompetens*

av herrar *Sveningsson, Harald Pettersson, Hamrin* i Jönköping, *Svenungsson* och *Hedin*, vilka yrkat, att 2 § 2 mom. skall erhålla följande lydelse:

Om Konungen för särskilt fall så förordnar, skall begravningsplats anskaffas eller vårdas av borgerlig kommun. *Sådant förordnande må meddelas endast under förutsättning att församlingen samtyckt därtill.*

B) avseende regleringen i 44 m. fl. §§ förslaget till lag om församlingsstyrelse av frågan om *kyrkoherdens ställning i kyrkorådet*

1) av herrar *Sveningsson, Hamrin* i Jönköping, *Svenungsson* och *Hedin*, vilka anfört och yrkat:

a) Under hänvisning till vad som anförts i de likalydande motionerna I: 644 och II: 761 samt I: 647 och II: 764 hemställes, att 44 § i lagförslaget erhåller följande lydelse:

1 mom. Ordförande i kyrkorådet är kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar eller den präst inom församlingen som kyrkoherden därtill förordnar.

I annexförsamling skall där tjänstgörande präst föra ordet i kyrkorådet, när kyrkoherden eller den hans ämbete förvaltar ej är tillstädes.

Hava församlingar tillhörande olika pastorat gemensamt kyrkoråd, förordnar domkapitlet en av församlingarnas kyrkoherdar eller annan inom någon av församlingarna tjänstgörande präst att vara ordförande i kyrkorådet och en annan sådan präst att vid hinder för honom föra ordet.

2 mom. Övriga ledamöter — — — till tjänstgöring.

3 mom. I kyrkoråd — — — varje församling.

b) Bifalles förestående förslag erfordras i konsekvens härmed att ändringar vidtages i 20, 33, 41, 46, 47, 48, 57, 61, 62, 63 §§ förslaget till lag om församlingsstyrelse samt i 6 § förslaget till lag om införande av lagen om församlingsstyrelse.

Med hänsyn härtill och då den knappa tiden ej medgivit utarbetande av de erforderliga ändringarna i lagtexten får vi — under förutsättning av bifall till yrkandet i reservationen — hemställa,

att kamrarna måtte till konstitutionsutskottet återremittera förslaget till lag om församlingsstyrelse och förslaget till lag om införande av lagen om församlingsstyrelse, såvitt avser ovan angivna paragrafer, i och för sådan omarbetning, som blir följden av det sålunda fattade beslutet.

2) av herr *Alemyr*, som anfört och yrkat:

a) De skäl departementschefen åberopat till stöd för att kyrkoherden skall vara självskrivnen ledamot av kyrkorådet finner jag icke bärande. Inom nutida kommunallagstiftning råder en allmän tendens att avskaffa enskilda befattningshavares självskrivna ledamotskap i nämnder och styrelser och i stället låta det representativa organet utse samtliga ledamöter. Så är exempelvis förhållandet beträffande ledamöterna i skolstyrelse och barnvårdsnämnd. Grundad anledning saknas att göra avsteg från en sådan ordning när det gäller kyrkorådets ledamöter; jämväl kyrkoherden bör därför enligt min mening jämställas med person, som kan väljas till ledamot av kyrkorådet. Jag avstyrker förty propositionens förslag i förevarande del och hemställer, att 44 § i lagförslaget erhåller följande lydelse:

1 mom. *Ledamöter i kyrkorådet jämte suppleanter för dem väljas av kyrkofullmäktige eller, där sådana ej finnas, av kyrkostämman till det antal, som bestämmes av fullmäktige eller stämman. Antalet ledamöter, däri inberäknad ordföranden, må dock icke vara under fem.*

Sker ej — — — till tjänstgöring.

2 mom. I kyrkoråd — — — varje församling.

b) Bifalles förestående förslag erfordras i konsekvens härmed att ändringar vidtages i 20, 33, 41, 45, 46, 47, 48, 57, 59 och 63 §§ förslaget till lag om församlingsstyrelse samt i 6 § förslaget till lag om införande av lagen om församlingsstyrelse.

Med hänsyn härtill och då den knappa tiden ej medgivit utarbetande av de erforderliga ändringarna i lagtexten får jag — under förutsättning av bifall till yrkandet i reservationen — hemställa,

att kamrarna måtte till konstitutionsutskottet återremittera förslaget till lag om församlingsstyrelse och förslaget till lag om införande av lagen om församlingsstyrelse, såvitt avser ovan angivna paragrafer, i och för sådan omarbetning, som blir följden av det sålunda fattade beslutet.

C) avseende regleringen i 45 § förslaget till lag om församlingsstyrelse av frågan om *villkoren för valbarhet till kyrkorådet*

av herrar *Sveningsson, Hedblom, Harald Pettersson, Larsson* i Luttra, *Hammar, Hamrin* i Jönköping, *Svenungsson och Hedin*, vilka yrkat, att 45 § skall erhålla följande lydelse:

Till ledamot eller suppleant i kyrkorådet må väljas endast den som är röstberättigad vid val av fullmäktige eller å kyrkostämma samt boende inom församlingen och uppnått tjugutre års ålder ävensom kan anses vilja främja församlinglivet.

I avseende å obehörighet att vara ledamot i kyrkorådet och verkan av valbarhetens upphörande ävensom rätt för vald ledamot eller suppleant att avsäga sig uppdraget skall vad i 10 § är stadgat om kyrkofullmäktig äga motsvarande tillämpning; dock må utom personer, som avses i andra stycket av nämnda paragraf, ej heller i församlingens tjänst anställd befattningshavare, som förestår någon rådet underställd förvaltning, utses till ledamot eller suppleant.

D) avseende regleringen i 47 § förslaget till lag om församlingsstyrelse av frågan om *utseende av ordförande och vice ordförande i kyrkorådet*

av herrar *Harald Pettersson och Larsson* i Luttra, vilka — under förutsättning att bestämmelserna angående kyrkoherdens självskriftenhet såsom ordförande i kyrkorådet upphäves — yrkat, att 47 § skall erhålla följande lydelse:

Kyrkorådet utser inom sig ordförande och vice ordförande att tjänstgöra den tid, för vilken i 44 § 2 mom. avsedda ledamöter blivit invalda i rådet.

E) avseende regleringen i 69 § förslaget till lag om församlingsstyrelse av frågan om *samråd mellan borgerlig och kyrklig kommun*

av herrar *Harald Pettersson, Larsson* i Luttra, *Hamrin* i Jönköping och *Hedin*, vilka under åberopande av de skäl, som anförts i de likalydande motionerna I: 650 och II: 769, yrkat, att 69 § andra stycket skall utgå.

Särskilda yttranden:

1) beträffande kyrkoherdens ställning

av herrar *Adamsson och Nilsson* i Östersund, vilka anfört:

Av principiella skäl anser vi, att kyrkoherden ej bör vara vare sig självskreven ordförande eller ledamot i kyrkorådet. Liksom fallet är i övriga kommunala församlingar bör enligt vår mening där såväl ordförande som övriga ledamöter tillsättas genom val. Det anses emellertid osäkert, om en sådan ändrad ordning kan genomföras utan kyrkomötets medverkan. Med hänsyn härtill och då den föreslagna lagstiftningen i övrigt synes väl avvägd, vill vi ej medverka till någon åtgärd, som skulle kunna leda till att förslaget till ny församlingsstyrelselagstiftning icke i sin helhet kunde an-

tagas i kommunallags ordning d. v. s. genom beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen utan kyrkomötets medverkan.

2) beträffande *samverkan i ekonomiska frågor*
av herrar *Sveningsson* och *Svenungsson*, vilka anförde:

Kontakt för ömsesidig information i budgetfrågor mellan den borgerliga och den kyrkliga kommunen förekommer redan i viss omfattning, vilket vi anser vara tillräckligt. Med hänsyn till den rekommendation i ärendet, som gjordes av konstitutionsutskottet vid höstriksdagen 1960, har vi emellertid icke funnit skäligt motsätta oss det föreslagna stadgandet om ett samråd av hittillsvarande informativa karaktär, då detta icke innebär en begränsning av den kyrkokommunala självbestämmanderätten. Vi vill dock understryka vikten av att den kyrkliga kommunen icke i något avseende för framtiden bindes i sitt självständiga handlande.

3) beträffande *tjänstgöringsperioden för de församlingsdelegerade i Stockholm*

av herrar *Hedblom* och *Svenungsson*, vilka anförde:

Enligt vår mening har i motionen II: 705 framförts tungt vägande skäl för att tjänstgöringsperioden för de församlingsdelegerade i Stockholm förskjuttes ett år i förhållande till vad som i propositionen föreslagits gälla för församlingsdelegerade i allmänhet. Motionärernas synpunkter har emellertid icke vunnit anslutning inom utskottet. Vi har dock på detta sätt velat tillkännagiva vår principiella uppfattning i ämnet, vilken för övrigt överensstämmer med gällande rätt.